

Uchwała Nr XXX/586/13
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 24 września 2013 r.

w sprawie przyjęcia Raportu z monitoringu wdrażania w 2012 roku „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015”.

Na podstawie § 35 ust. 3 lit. a i ust. 4 Regulaminu Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego stanowiącego załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego Nr III/21/99 z dnia 4 lutego 1999 z późn. zm. oraz art. 18 pkt 9 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r., poz. 596), uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Raport z monitoringu wdrażania w 2012 roku „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku Województwa
Warmińsko-Mazurskiego

Julian Osiecki

Załącznik do Uchwały Nr
Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 2013 r.

RAPORT Z MONITORINGU WDRAŻANIA
W 2012 ROKU

*„WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU WYRÓWNYWANIA
SZANS I PRZECIWDZIAŁANIA WYKLUCZENIU
SPOŁECZNEMU ORAZ POMOCY W REALIZACJI ZADAŃ
NA RZECZ ZATRUDNIANIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2012-2015”.*

Olsztyn, lipiec 2013

Spis treści

1. Wprowadzenie	str. 3
2. Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.	str. 4
3. Priorytet II: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.	str. 21
4. Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	str. 38
5. Priorytet IV: Partnerstwo na rzecz osób niepełnosprawnych.	str. 49
6. Rekomendacje.	str. 53

1. Wprowadzenie

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowane w 2012 r. przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oparte były w głównej mierze na wdrażaniu „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015”, który został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr 6/52/12/IV Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 7 lutego 2012 r. Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem, stanowiącym załącznik do ww. Programu.

Do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015” Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą Nr 28/361/12/IV z dnia 12 czerwca 2012 r., zmienioną Uchwałą Nr 9/106/13/IV z dnia 19 lutego 2013 r., powołał Zespół Monitorujący, którego zadaniem jest m.in. ocena efektywności realizacji programu, wydawanie opinii na temat podejmowanych działań, przedstawianie wniosków, opinii i zagrożeń w zakresie wdrażania oraz opiniowanie corocznych raportów z jego realizacji.

Koordynatorem realizacji ww. programu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Raport z realizacji Programu za 2012 r. opracowano w oparciu o materiały przekazane przez samorządy powiatowe, powiatowe centra pomocy rodzinie województwa warmińsko-mazurskiego, a także jednostki współpracujące:

- Kuratorium Oświaty w Olsztynie,
- Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie,
- Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
- Okręgowego Inspektora Pracy w Olsztynie,
- Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie,
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Olsztynie

oraz jednostki organizacyjne samorządu województwa wdrażające poszczególne cele Programu. Przy opracowaniu Raportu wykorzystano również analizy własne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Realizacja Programu polegała w dużej mierze na kontynuacji zadań, zawartych w poprzednim „Wojewódzkim programie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2008-2011”, które z uwagi na ich charakter ciągły, uznano za priorytetowe. Jednocześnie, realizowano zadania nowe wynikające ze zdiagnozowanych aktualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, a także umożliwiające wykorzystanie środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Za cel strategiczny Programu uznano: „Osoby niepełnosprawne aktywniej uczestniczą w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym oraz są bardziej zintegrowane ze środowiskiem lokalnym”.

W 2012 roku Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o niżej wymienione priorytety:

Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.

Priorytet II: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Priorytet IV: Partnerstwo na rzecz osób niepełnosprawnych.

W każdym z priorytetów zdefiniowano cel ogólny oraz działania służące jego realizacji. Efekty działań podejmowanych przez poszczególne instytucje wdrażające zostały zmonitorowane i zmierzone, na podstawie wskaźników określonych w Programie.

2. Priorytet I: Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.

Cel ogólny: Rozszerzenie zakresu usług na rzecz zapobiegania powstawania niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków.

Działanie 1.1.

Inicjowanie działań na rzecz wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych.

Dla efektywnego zapobiegania skutkom niepełnosprawności niezbędne jest wczesne usprawnianie niemowląt i dzieci obciążonych genetycznie, co ograniczy ich niepełnosprawność w późniejszych latach. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają ośrodki i punkty wczesnej interwencji dla tych dzieci.

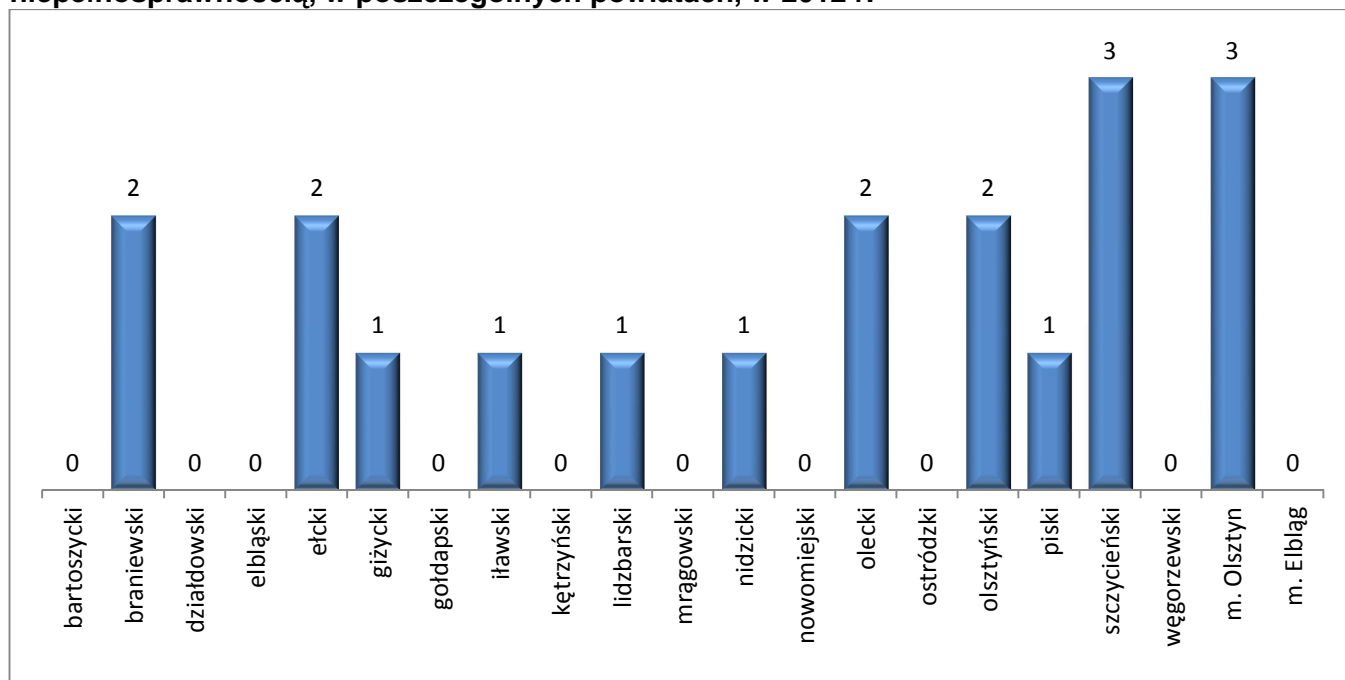
a) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Z informacji zebranych z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w 2012 r. na terenie województwa funkcjonowało 19 ośrodków i punktów wczesnej interwencji dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością. Z ich usług skorzystało ponad 12 tys. osób, w tym ponad 1,5 tys. to osoby niepełnosprawne.

Działania tych podmiotów polegały m.in. na pobudzaniu psychoruchowego i społecznego rozwoju dzieci, zapobieganiu pogłębiania się niepełnosprawności oraz przygotowaniu dzieci do podjęcia nauki.

Jednak, w 10 powiatach nie występują ww. ośrodki, dlatego należy inicjować działania zmierzające do wyrównywania szans w dostępie do tego typu usług w każdym powiecie.

Wykres 1. Liczba ośrodków i punktów wczesnej interwencji dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością, w poszczególnych powiatach, w 2012 r.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Dodatkowo na rzecz wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży działania podejmował Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu. Przeprowadzono 13 szkoleń i warsztatów z nauczycielami edukacji wczesnoszkolnej dotyczących metod pracy z dziećmi niepełnosprawnymi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. W szkoleniach uczestniczyło 110 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, w wyniku czego osoby te zostały przygotowane do pracy na rzecz wczesnego wspomaganie osób niepełnosprawnych.

b) działania dofinansowane przez Warmińsko-Mazurski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie:

„Wczesna pomoc dziecku niepełnosprawnemu” to Program, którego celem strategicznym jest prowadzenie rehabilitacji społecznej dla dzieci niepełnosprawnych w wieku do 7 lat (z wyłączeniem rehabilitacji medycznej). W ramach tego programu Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON dofinansował w 2012 r., na łączną kwotę 137 456,00 zł, prowadzenie rehabilitacji społecznej, w której uczestniczyło 75 dzieci.

Tabela 1. Wczesna pomoc dziecku niepełnosprawnemu w 2012 r.

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa placówki	Kwota dofinansowania	Liczba beneficjentów
1.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Elblągu	Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy w Elblągu	37 500,00	15
2.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Ostródzie	Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy w Ostródzie	16 656,42	20
3.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło Nidzicy	Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy w Nidzicy	33 299,48	20
4.	Stowarzyszenie „Dać Nadzieję” w Olecku	Centrum Edukacji Specjalistycznej	50 000,00	20

(Źródło: dane statystyczne PFRON O W-M w Olsztynie)

c) działania podejmowane przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie:

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. Nr 23 z 2009 r., poz. 133) w województwie warmińsko-mazurskim przy poradniach psychologiczno-pedagogicznych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych, szkołach podstawowych i przedszkolach działają zespoły wczesnego wspomaganie. Z informacji uzyskanych od Kuratorium Oświaty w Olsztynie wynika, że z usług tych zespołów, w 2012 r. skorzystało 851 dzieci.

Zakres i formy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny ustalane są dla każdego dziecka indywidualnie, w zależności od potrzeb i zaleceń zawartych w opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej. Zespoły wczesnego wspomaganie prowadzą terapię logopedyczną, psychologiczną (poznawczą), pedagogiczną, integrację sensoryczną oraz rehabilitację ruchową. Zajęcia prowadzone są indywidualnie i/lub grupowo.

Programy wsparcia dla rodziców realizowane są przez psychologów, pedagogów, pracowników socjalnych i obejmują: instruktaż, konsultacje z lekarzami (neurologiem, dziecięcym, psychiatrą dziecięcym, lekarzem rehabilitacji), poradnictwo rodzinne polegające na pomocy rodzicom w procesie adaptacji do warunków życia, wynikających z wychowywania niepełnosprawnego dziecka, a także uczestnictwo w grupach wsparcia.

Tabela 2. Zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, prowadzonego bezpośrednio z dzieckiem i jego rodziną, w celu pobudzania psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka, od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, w 2012 roku.

Powiat	Instytucja, przy której funkcjonuje Zespół*	Liczba dzieci korzystających z usług
bartoszycki	PPP ¹ , SOSW ² , przedszkole	17
braniewski	PPP, przedszkole	3
działdowski	OREW ³ , szkoła podst., przedszkole	19
elbląski	PPP, szkoła podst., przedszkole	30
ełcki	SOSW, szkoła podst., przedszkole	18
giżycki	PPP. OREW	51
gołdapski	PPP. SOSW, szkoła podst., przedszkole	78
iławski	SOSW, szkoła podst., przedszkole	82
kętrzyński	PPP, szkoła podst., przedszkole	23
lidzbarski	SOSW, szkoła podst., przedszkole	13
mragowski	szkoła podst., przedszkole	6
nidzicki	PPP. OREW, szkoła podst.,	59
nowomiejski	szkoła podst., przedszkole	10
olecki	PPP, szkoła podst., przedszkole	38
olsztyński	SOSW, OREW, szkoła podst., przedszkole	49
ostródzki	SOSW, OREW, szkoła podst., przedszkole	112
piski	OREW, szkoła podst., przedszkole	11
szczycieński	PPP, szkoła podst., przedszkole	50
węgorzewski	SOSW	9
m. Olsztyn	SOSW, OREW., przedszkole	78
m. Elbląg	PPP.SOSW, szkoła podst.	95
Razem:		851

(Źródło: dane statystyczne W-M Kuratorium Oświaty w Olsztynie)

* wymieniona w art. 71 b. ust. 2a ustawy o systemie oświaty

¹ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

² Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

³ Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy

Działanie 1.2.

Inicjowanie opracowywania i wdrażania lokalnych programów i projektów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków, w tym propagowanie zdrowego stylu życia.

W zapobieganiu niepełnosprawności i ograniczaniu jej skutków szczególne znaczenie ma informowanie społeczeństwa na temat głównych przyczyn niepełnosprawności oraz opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków oraz sprzyjających zdrowemu stylowi życia.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Działania Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w tym zakresie są realizowane w głównej mierze przez Departament Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2012 dofinansował czterdzieści zadań organizacji pozarządowych, na ponad 100 tys. zł. W ramach tych działań odbyły się m.in.: imprezy rekreacyjno-sportowe, zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne, spotkania, konferencje, turnusy, szkolenia, warsztaty edukacyjne.

Łącznie w ww. projektach uczestniczyło ponad 15 tys. beneficjentów, w tym ponad 1 tys. stanowiły osoby niepełnosprawne. Różnorodność form i metod działań przyczyniła się do poprawy sprawności ruchowej, komunikacji, wzrostu poczucia wartości społecznej, zapobiegania niepełnosprawności poprzez stymulację dzieci z wczesnymi zaburzeniami, upowszechnienia sportu, rehabilitacji wśród osób niepełnosprawnych, zwiększenia aktywności intelektualnej, a także spowodowała wzrost świadomości społecznej na temat potrzeby zapobiegania niepełnosprawności i prowadzenia „zdrowego stylu życia”.

Mając na uwadze wartości sportu oraz korzyści wynikające z jego uprawiania przez osoby niepełnosprawne Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2012 dofinansował udział klubów zrzeszonych w Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych w 32 imprezach sportowych rangi mistrzowskiej, ogólnopolskiej i międzynarodowej, w tym m.in.:

- Wojewódzką Spartakiadę Osób Niepełnosprawnych (Dadaj-Olsztyn),
- Elbląg CUP – Międzynarodowy Turniej w siatkówce na siedząco (Elbląg),
- VI Ogólnopolski Turniej niesłyszących w bowlingu (Olsztyn),
- Wojewódzkie Integracyjne Zawody Strzeleckie (Olsztyn),
- Zawody wojewódzkie w bowlingu (Olsztyn),
- Turniej szachowo-warcabowy im. Hutnera (Krynica Morska).

Łączna kwota dofinansowania wyniosła 55 tys. zł. W imprezach sportowych uczestniczyło ponad 500 osób niepełnosprawnych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły osobom niepełnosprawnym aktywne spędzenie wolnego czasu oraz pozwoliły na aktywizację wszystkich uczestników, bez względu na poziom potencjału sprawnościowego. Ponadto, zmobilizowały inne osoby niepełnosprawne do uprawiania czynnego sportu, co niewątpliwie przyczyniło się do prowadzenia przez te osoby zdrowszego stylu życia.

W 2012 roku w ramach systematycznego rozwoju infrastruktury turystycznej Departament Turystyki dofinansował zadania publiczne, realizowane przez organizacje pozarządowe działające w ww. obszarze, na łączną kwotę 36 800 zł, w tym:

- odnawianie i modernizacja odcinków turystycznych szlaku rowerowego Święta Lipka – Kętrzyn – Gierłoż - Owczarnia – Nakomiady – Ryn – Stara Rudówka – Bogaczewo – Giżycko NGI-101c,
- odnawianie i modernizacja Transgranicznego szlaku rowerowego R-64,
- odnawianie i modernizacja odcinka turystycznego szlaku pieszego Jasieniec – Gołdap WM 235z.

Z ww. szlaków turystycznych korzystają również osoby niepełnosprawne.

Działania w zakresie profilaktyki zdrowia i zdrowego stylu życia realizowane były również przez Szkołę Policealną im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu, będącą jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Ww. szkoła przeprowadziła w 2012 r. szkolenia dla uczniów z Elbląga i powiatu elbląskiego,

w tym:

- negatywny wpływ palenia „Propagowanie mody na niepalenie”,
- profilaktyka raka piersi u kobiet – wykonano pokazy i nauczano na fantomie jak badać piersi, zorganizowano pogadanki na ww. temat,
- profilaktyka w zakresie chorób cywilizacyjnych – HIV/AIDS.

Realizowano również Programy:

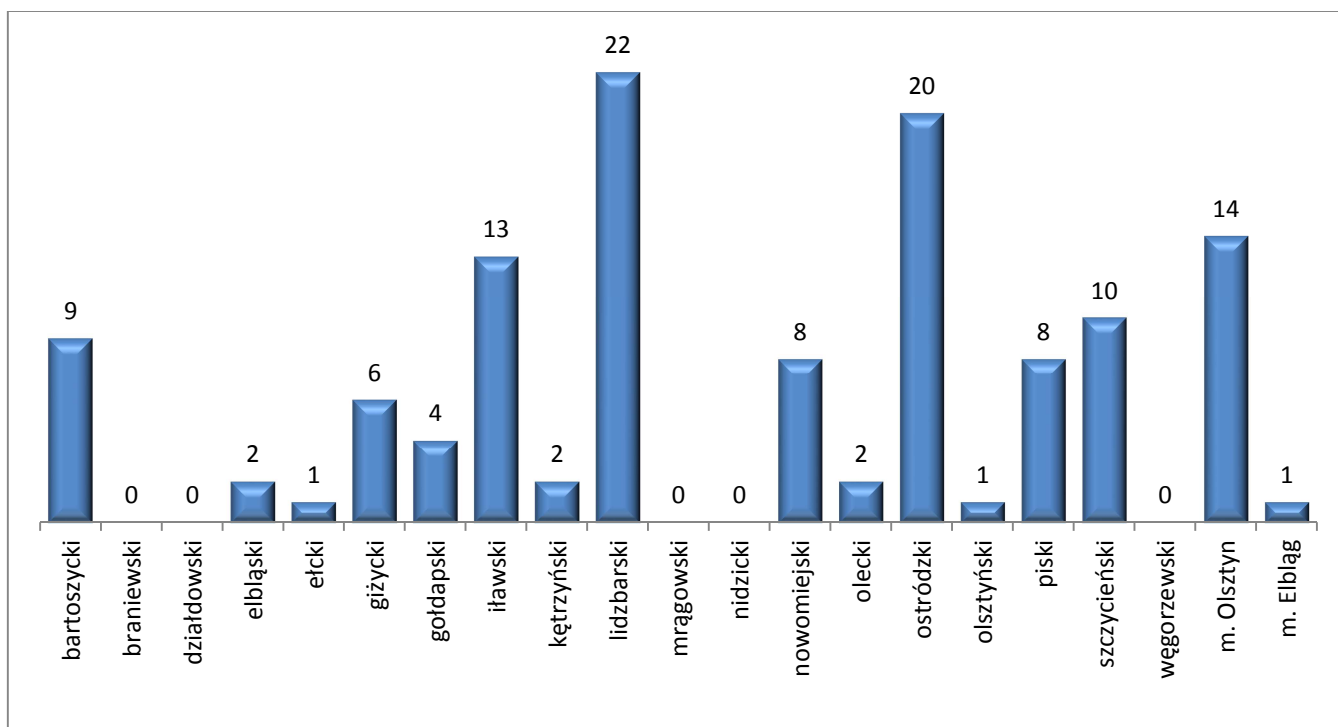
- higieny i profilaktyki chorób jamy ustnej z elementami zdrowego żywienia wśród dzieci 3-9-letnich oraz młodzieży 10-18-letniej „Higiena jamy ustnej to podstawa”,
- wpływ racjonalnego żywienia, zapobiegania chorobom jamy ustnej i przyzębia kobiet ciężarnych na stan zdrowia dziecka - Zapobieganie wadom zgryzu, „Zdrowa mama – zdrowe dziecko”.

Działania te przyczyniły się do wzrostu wiedzy wśród młodzieży elbląskich i powiatowych szkół oraz osób dorosłych w zakresie profilaktyki i zdrowego stylu życia, a także do podejmowania przez uczniów inicjatyw propagujących aktywne wzory zachowań w zakresie zdrowego stylu życia i profilaktyki chorób społecznych. W ww. przedsięwzięciach uczestniczyło 836 osób.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania niepełnosprawności podejmowane były również przez powiaty. Profilaktyka niepełnosprawności polegała między innymi na realizacji programów i projektów, dotyczących zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków oraz propagowaniu zdrowego stylu życia. W tego typu przedsięwzięciach w 2012 r. brało udział 16 powiatów.

Wykres 2. Liczba realizowanych programów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności w tym propagujących zdrowy styl życia, w poszczególnych powiatach, w 2012 r.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W 2012 r. według danych powiatowych centrów pomocy rodzinie, realizowano 123 lokalne programy, w których wzięło udział prawie 40 tys. osób. Niepokojącym jest fakt, że 5 powiatów nie podjęło jeszcze działań w tym zakresie. Z uwagi na ogromne znaczenie profilaktyki zdrowotnej w zapobieganiu niepełnosprawności, ważne jest, aby wszystkie powiaty systematycznie promowały zdrowy styl życia.

Działanie 1.3.

Podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym, wodnym, przy pracy oraz w gospodarstwach rolnych i domowych.

W profilaktyce i ograniczaniu skutków niepełnosprawności bardzo duże znaczenie ma zapobieganie wypadkom, w tym wypadkom drogowym, przy pracy i chorobom zawodowym oraz wypadkom wodnym. Podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem ich występowania są m.in.: Komenda Wojewódzka Policji, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Okręgowy Inspektorat Pracy Państwowej Inspekcji Pracy oraz Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

a) działania realizowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie:

Zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowane były przez Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie, która zorganizowała i uczestniczyła w przedsięwzięciach oraz działalności profilaktyczno-wychowawczej w różnych grupach i środowiskach użytkowników dróg. Wg danych otrzymywanych przez KWP w 2012 r. odnotowano 1610 wypadków, w których było 2 215 poszkodowanych. W porównaniu do roku 2011 liczba wypadków drogowych zmalała o 38, a także zmniejszyła się liczba poszkodowanych w nich osób.

Tabela 3. Wypadki drogowe w województwie warmińsko-mazurskim.

Rok	Liczba wypadków	liczba poszkodowanych		
		ogółem	z tego:	
			ofiary śmiertelne	ranni
2011	1 648	2 279	179	2 100
2012	1 610	2 215	145	2 070

(Źródło: dane statystyczne KWP w Olsztynie)

Najczęstsze przyczyny wypadków w ruchu drogowym to:

- niedostosowanie prędkości do warunków w ruchu drogowym,
- nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu,
- nieprawidłowe wyprzedzanie,
- wypadki spowodowane przez pieszych,
- nietrzeźwość kierowców.

W celu przeciwdziałania wypadkom, KWP w Olsztynie podejmowała liczne działania prewencyjno-kontrolne odbywające się każdego dnia na drogach naszego województwa, w których uczestniczyło prawie 150 tys. osób.

Tabela 4. Działania podjęte w 2012 r. przez Policję dotyczące ruchu drogowego.

Nazwa przedsięwzięcia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego	Działania podjęte w ramach przedsięwzięcia			
	Forma działań	Liczba podjętych działań	Liczba uczestników	Liczba przedszkoli i szkół objętych działaniem
„PRĘDKOŚĆ”	prewencyjno-kontrolne	12	7 384	-
„NIECHRONIENI UCZESTNICZY RUCHU DROGOWEGO”	prewencyjno-kontrolne	25	5 422	-
„ALKOHOL i NARKOTYKI”	prewencyjno-kontrolne	15	53 671	-
„PASY”	prewencyjno-kontrolne	4	3 354	-
„BUS i TRUCK”	prewencyjno-kontrolne	8	3 759	-
„BEZPIECZNY WEEKEND”	prewencyjno-kontrolne	5	16 418	-
„BEZPIECZNE FERIE 2012”	prewencyjno-kontrolne	1	14 192	-
„BEZPIECZNE WAKACJE 2012”	prewencyjno-kontrolne	1	44 778	-

„KLUB PANCERNIKA KLIKA W FOTELIKACH”	prelekcje, pogadanki	5	250	5
	RAZEM:	76	149 228	

Ponadto, w celu poprawy bezpieczeństwa na drogach Warmii i Mazur, Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie współdziałał z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego – Regionalnym Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie w Europejskim Projekcie „SaveourLives” („Ocalmy nasze życie”).

b) działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego:

Zadania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizował w 2012 roku również Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. Przeprowadzono ponad 20 akcji, seminariów, konferencji i innych form uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Tabela 5. Seminaria, akcje i inne formy uświadamiające na temat bezpiecznego ruchu drogowego zorganizowane przez WORD - Regionalne Centrum BRD w roku 2012 w województwie warmińsko - mazurskim.

Nazwa przedsięwzięcia z zakresu BRD	Działania podjęte w ramach przedsięwzięcia					
	Forma działań	Liczba podjętych działań	Miejsce realizacji (powiat)	Liczba uczestników działania	Liczba przedszkoli objętych działaniem	Liczba szkół objętych działaniem
Warmińsko - Mazurskie Obserwatorium BRD	Internetowy portal informacyjny będący platformą wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów charakterystycznych dla województwa warmińsko-mazurskiego.	Działanie ciągłe	Zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego	Nieokreślona - Mieszkańcy województwa, władze samorządowe, wszyscy zainteresowani poprawą brd w województwie	Nieokreślone	Nieokreślone
Projekt SOL - Save our lives. Kompleksowa Strategia Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego dla Europy Centralnej	Opracowanie strategii i planów działań nakierowanych na wybrane problemy bezpieczeństwa ruchu drogowego w obszarach pilotażowych. Prace te realizowane są poprzez konsultacje, spotkania i wizyty robocze w miastach pilotażowych, warsztaty, konferencje i poprawę infrastruktury	8	Miasto Olsztyn, Nidzica, Barczewo	Okolo 1000	Nieokreślone	Nieokreślone
Projekt ROSYPE - Konkurs „Nie daj się na drodze!”	Celem programu jest zmiana postaw oraz zwiększenie świadomości dotyczącej bezpieczeństwa drogowego wśród młodzieży - pieszych, rowerzystów, kierowców samochodów i skuterów, którzy często są uczestnikami wypadków drogowych.	1	Olsztyn	Kilkadziesiąt	-	Młodzież gimnazjal na 16-19 lat
Projekt „Nowoczesna baza edukacyjna Regionalnego Centrum BRD w Olsztynie	Wyposażenie i organizacja bazy szkoleniowej w zakresie brd. Realizacja polegała na zakupie urządzenia „Symulator dachowania”, wizycie studyjnej w Słowenii oraz zakupie systemu ekspozycyjnego obrazującego problemy brd	3	Olsztyn	Kilkadziesiąt	Nieokreślone	Nieokreślone
Przedszkolny Program Edukacji Komunikacyjnej „Autochodzik” Edycja 2012	Celem Projektu jest przygotowanie dzieci w wieku przedszkolnym z Olsztyna do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym. Powyższy cel ma zostać osiągnięty poprzez wdrożenie kompleksowego programu działań edukacyjnych w przedszkolach przy użyciu zestawu „Autochodzik”	3	Olsztyn	Corocznie okolo 4000 dzieci przedszkolnych	43	-

Warmińsko - Mazurskie Turnieje BRD dla dzieci i młodzieży 2012	Turniej wiedzy o bezpieczeństwie ruchu drogowego. Jest to turniej wieloetapowy, który jest realizowany poprzez eliminacje szkolne, powiatowe, wojewódzkie oraz zakończony jest finałem ogólnopolskim.	2	Zasięg całego województwa warmińsko - mazurskiego Finały w Braniewie i Elblągu	50.000 dzieci i młodzieży	-	Docelowo wszystkie szkoły podstawowe gimnazjalne i średnie w województwie
Inne działania edukacyjno-promocyjne w zakresie brd	Turnieje, akcje, festyny	8	Olsztyn, Ostróda, Barczewo, Pieniężno	Kilkaset osób	-	-

(Źródło: dane statystyczne WORD w Olsztynie)

c) zadania z zakresu przeciwdziałania wypadkom w gospodarstwach rolnych realizowane przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie.

W roku 2012 do Oddziału Regionalnego KRUS w Olsztynie zgłoszono 1212 zdarzeń wypadkowych w gospodarstwach rolnych, w tym 10 zdarzeń śmiertelnych.

Najczęstsze przyczyny wypadków to:

- nieznanomość bądź nieprzestrzeganie zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym,
- zły stan nawierzchni podwórzy oraz bałagan w pomieszczeniach gospodarczych w obejściu gospodarstwa,
- zły stan budynków gospodarczych, nienależycie zabezpieczone otwory zrzutowe, kanały gnojowe, drabiny itp., a także wady konstrukcyjne budynków,
- nieodpowiednie metody pracy i nieumiejętne wykonywanie czynności (szczególnie przy pracy na maszynach rolniczych),
- pośpiech i nieostrożność (zwłaszcza przy pracy ze zwierzętami), wykonywanie pracy w stanie złego samopoczucia,
- używanie maszyn i urządzeń nie spełniających wymogów bezpieczeństwa (brak osłon i innych zabezpieczeń),
- praca ponad siły (niepełna obsada osobowa),
- niestosowanie odzieży roboczej i ochron osobistych,
- nieprzestrzeganie zasad ruchu drogowego,
- lekceważenie zagrożeń.

Oddział Regionalny KRUS w Olsztynie podejmował działania mające na celu zwiększenie świadomości dzieci, młodzieży i rolników o zagrożeniach występujących w gospodarstwach rolnych oraz poszerzenie wiedzy o bezpieczeństwie i higienie pracy.

W roku 2012 organizowano szkolenia z zakresu wiedzy o BHP, w których uczestniczyli rolnicy, sołtysi oraz inne osoby związane ze środowiskiem wiejskim. Odbywały się także spotkania informacyjne, pogadanki dla dzieci z terenów wiejskich. Ogółem zorganizowano 239 spotkań i szkoleń informacyjno-instruktorskich z udziałem ponad 4 tys. osób.

Tabela 6. Inicjatywy podejmowane przez KRUS O/R na rzecz przeciwdziałania wypadkom w gospodarstwach rolnych w 2012 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba spotkań	Liczba uczestników
1.	Spotkania informacyjno-instruktażowe z zakresu wiedzy o bhp dla rolników trwające poniżej 5 godzin	177	1952
2.	Spotkania informacyjno-instruktażowe z zakresu wiedzy o bhp dla sołtysów trwające poniżej 5 godzin	4	38
3.	Spotkania informacyjno-instruktażowe z zakresu wiedzy o bhp dla uczniów szkół rolniczych trwające poniżej 5 godzin	7	158
4.	Inne szkolenia informacyjno-instruktażowe z zakresu wiedzy o bhp dla osób związanych ze środowiskiem wiejskim	2	39
5.	Spotkania informacyjne – pogadanki dla uczniów szkół podstawowych	30	1347
6.	Spotkania informacyjne – pogadanki dla uczniów w gimnazjach	15	546
7.	Spotkania informacyjne – pogadanki podczas wakacji	4	158
Razem:		239	4238

(Źródło: dane statystyczne KRUS O/R w Olsztynie)

Z uwagi na wysoką liczbę wypadków w rolnictwie, należy kontynuować działania zmierzające do ograniczenia tego niepokojącego zjawiska.

d) działania na rzecz przeciwdziałania wypadkom przy pracy realizowane przez Okręgowy Inspektorat Pracy Państwowej Inspekcji Pracy w Olsztynie:

Tabela 7. Liczba wypadków przy pracy zbadanych przez inspektorów pracy.

Wypadki w 2012 r.									
Rok	Ogółem	Pojedyncze				Zbiorowe			
		ogółem pojedyncze	Skutki wypadku			ogółem zbiorowe	Skutki wypadku		
			śmiertelne	ciężkie uszkodzenie ciała	lekkie		śmiertelne	ciężkie uszkodzenie ciała	lekkie
2011	93	86	13	39	34	7	b.d.	b.d.	b.d.
2012	81	76	11	24	41	5	b.d.	b.d.	b.d.
Poszkodowani									
2011	103	86	13	39	34	17	0	3	14
2012	86	76	11	24	41	10	2	0	8

(Źródło: dane statystyczne OIP PIP w Olsztynie)

Ogółem w zbadanych w 2012 r. przez inspektorów pracy 81 wypadkach przy pracy poszkodowanych zostało 86 pracowników, z których 13 poniosło śmierć, 24 doznało ciężkich obrażeń ciała, a 49 obrażeń lekkich. W stosunku do roku 2011 liczba wypadków przy pracy zmalała o 12, jednak z przedstawionych powyżej danych wynika, że zarówno liczba wypadków jak i poszkodowanych w nich osób nadal jest wysoka. W celu zintensyfikowania działań na rzecz ich ograniczania opracowano i wdrażano program przeciwdziałania pod nazwą *Warmińsko-Mazurska Strategia Ograniczania Wypadków przy Pracy 2011-2012*. Podstawowym celem tej strategii jest ograniczenie liczby wypadków poprzez kształtowanie i propagowanie w społeczeństwie kultury bezpieczeństwa oraz dotarcie do pracodawców i ich organizacji z informacją o podjętej misji zintegrowanego podejścia do ograniczania wypadków przy pracy, uwzględniającego poszczególne etapy tego procesu, różne potrzeby pracodawców oraz zmiany zachodzące w środowisku pracy.

Problem wysokiej wypadkowości w województwie warmińsko-mazurskim spowodował potrzebę prowadzenia działalności profilaktyczno-prewencyjnej mającej na celu likwidację zagrożeń wypadkowych.

Działalność profilaktyczno-prewencyjna.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Olsztynie w 2012 r., w ramach Warmińsko-Mazurskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy oraz kampanii „Prewencja wypadkowa”, „Poznaj swoje prawa w pracy”, organizował liczne spotkania z pracodawcami, organizacjami pracowników służby bhp, prezentował problematykę na konferencjach, sympozjach i targach. Organizowano m.in.:

- spotkania z władzami dwóch olsztyńskich uczelni wyższych: Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz Olsztyńskiej Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, celem omówienia organizacji spotkań, w ramach kampanii,
- seminarium „Ograniczenie wypadków przy pracy” przy współpracy z olsztyńskim oddziałem Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP oraz Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym,
- szkolenie dla funkcjonariuszy Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej dotyczące wypadków przy pracy oraz oceny ryzyka zawodowego,
- szkolenie dla członków olsztyńskiego oddziału Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP pn. „Postępowanie, dokumentacja i wnioski prewencyjne przy wypadkach przy pracy”,
- uczestnictwo, udzielanie porad prawnych w zakresie dotyczącym wypadków przy pracy przez pracowników OIP w Dniu Otwartym dla Osób Niepełnosprawnych, zorganizowanym przez olsztyński oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- zawody o tematyce bezpieczeństwa pracy dla pracowników firmy IMPRES DECOR POLSKA Sp. z o. o. w Ełku,
- spotkanie partnerów Warmińsko-Mazurskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy, które dotyczyło organizacji i omówienia programu pikniku edukacyjnego „Prewencja wypadkowa – Kultura bezpieczeństwa”,
- konkurs plastyczny pn. „Działania zapobiegające wypadkom przy pracy” adresowany do rodzin pracowników i samych pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego,
- piknik edukacyjny „Prewencja wypadkowa – kultura bezpieczeństwa” organizowany w Centrum Konferencyjno-Szkoleniowym UWM dla pracowników, pracodawców, uczniów szkół ponadgimnazjalnych, działaczy związkowych, organizacji pracodawców, organów nadzoru i kontroli oraz pracowników służb bhp,
- szkolenia dla nowo wybranych społecznych inspektorów pracy, dotyczące ich uprawnień i obowiązków w zakresie kształtowania bezpiecznych warunków pracy, oraz postępowania wypadkowego i prawidłowego prowadzenia dokumentacji SIP,
- szkolenie dla członków związków zawodowych, w tym zakładowych społecznych inspektorów pracy i inspektorów bhp zorganizowane przez Warmińsko-Mazurską Radę, Wojewódzką Federację Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej.

e) działania Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Województwa Warmińsko-Mazurskiego:

Organizacją działań związanych z przeciwdziałaniem wypadkom wodnym zajmowało się Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Okręgowy Związek Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Giżycku.

W roku sprawozdawczym odnotowano 56 utonięć. Ich najczęstsze przyczyny to:

- alkohol,
- wypadnięcia z łódki, materaca, roweru wodnego,
- skoki do wody,
- nieostrożność nad wodą.

W celu zapobiegania wypadkom wodnym Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Warmińsko-Mazurskiego, podejmowało następujące działania:

- Akcje profilaktyczno-propagandowe skierowane do dzieci i młodzieży poprzez opracowanie i wydanie ilustrowanego poradnika – kolorowanka „Bezpiecznie nad wodą”;
- Coroczne pokazy ratownictwa lodowego;
- Coroczne pokazy ratownictwa z okazji dnia ratownika;
- Audycje telewizyjne i radiowe na temat bezpiecznego zachowania się oraz wypoczynku na wodzie - Bezpieczna woda, Bezpieczne wakacje;
- Szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej (8 szkoleń, 63 uczestników);
- Pokazy ratownictwa Wodnego z użyciem Psów Ratowniczych w 7 powiatach;
- Zabezpieczanie wielu imprez na wodzie (25 imprez);
- Szkolenia/kursy na ratowników WOPR (58 kursów).

Działania w zakresie uświadamiania na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego wśród dzieci i młodzieży w 2012 r. podejmowane były także przez Szkołę Policealną im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu. Uczniowie tej szkoły przeprowadzili zajęcia i szkolenia dla uczniów innych szkół w Elblągu i z powiatu elbląskiego z zakresu udzielania pierwszej pomocy oraz pokazy zintegrowanego ratownictwa medycznego.

Wśród 2 273 uczestników wzrosła wiedza i umiejętności w zakresie zachowań podczas wypadków oraz udzielania pierwszej pomocy, a także świadomość w zakresie skutków niebezpiecznych zachowań w ruchu drogowym. Dzięki ww. szkoleniom nastąpiło również zwiększenie umiejętności szybkiego i efektywnego reagowania oraz działania w stanach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia.

Przedsięwzięcia na rzecz przeciwdziałania wypadkom drogowym, wodnym, przy pracy oraz w gospodarstwach rolnych i domowych, realizowała również Szkoła Policealna w Ełku, w tym:

- szkolenia przez uczniów kształcących się w zakresie ratownictwa medycznego, przy współpracy z Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, 90 dzieci i młodzieży z trzech szkół wiejskich z terenu gminy Ełk z zakresu udzielania pierwszej pomocy w wypadkach,
- zajęcia z zakresu udzielania pierwszej pomocy w wypadkach i stanach zagrożenia życia, w ramach realizacji projektu „Nie bądź żyła oddaj krew”, w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Honorowych Dawców Krwi w Ełku, w Sypitkach (gm. Ełk). W zajęciach uczestniczyło 60 osób,
- powiatowe eliminacje do Turnieju Wiedzy o Ruchu Drogowym na rzecz Starostwa Powiatowego w Ełku, przy współpracy z Komendą Powiatową Straży Pożarnej w Ełku oraz Komendą Powiatową Policji w Ełku – 30 osób.

Działanie 1.4.

Inicjowanie tworzenia punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych dla osób niepełnosprawnych.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego uczestniczył w realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami” w ramach obszaru A – dofinansowanie ze środków PFRON wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny. W 2012 roku Departament Zdrowia dofinansował, ze środków PFRON, doposażenie placówek rehabilitacyjnych i instytucji w sprzęt rehabilitacyjny na łączną kwotę 299 918,81 zł w 8 powiatach.

Doposażone placówki to:

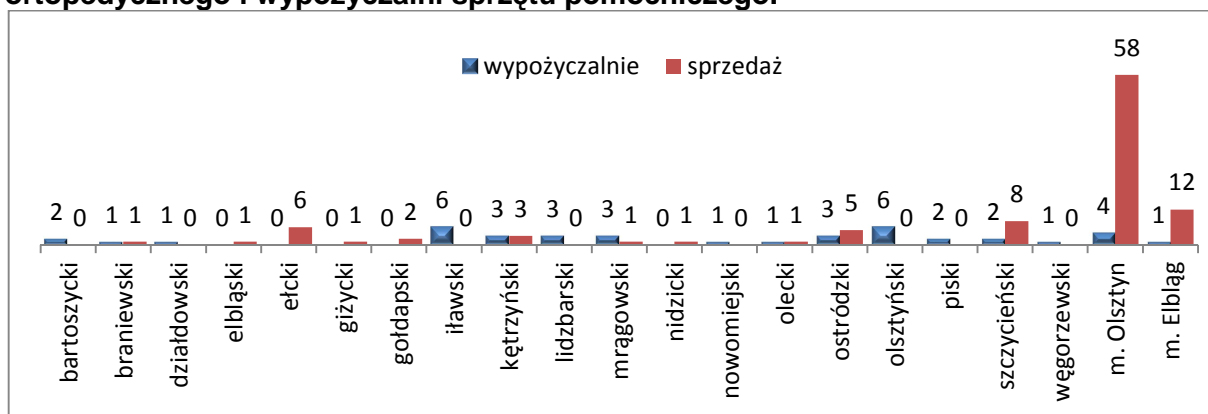
- Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny w Górowie Iławeckim,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie,
- Pro-Medica w Ełku Sp. z o.o.,
- Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska SP ZOZ w Giżycku,
- Szpital Powiatowy im. Michała Kajki w Mrągowie,
- Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce,
- Miejski Szpital Zespolony w Olsztynie,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Olsztynie,
- Samodzielny Publiczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Terapeutyczny dla Dzieci i Młodzieży w Elblągu,
- Wojewódzki Szpital Zespolony w Elblągu.

Wszystkie podejmowane działania odpowiadały na potrzeby osób niepełnosprawnych zamieszkujących województwo warmińsko-mazurskie, przyczyniły się do zwiększenia dostępności do usług rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania tych osób, podnosząc jednocześnie jakość usług świadczonych przez placówki rehabilitacyjne działające na terenie województwa. Tym samym, rehabilitacja osób niepełnosprawnych stała się bardziej efektywna i pozwala na ograniczanie skutków niepełnosprawności.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Z informacji przedstawionych przez powiatowe centra pomocy rodzinie wynika, że na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w 2012 r. we wszystkich powiatach, funkcjonowało 140 placówek zaopatrujących w sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i wypożyczalnie sprzętu pomocniczego.

Wykres 3. Liczba placówek zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, zaopatrzenia ortopedycznego i wypożyczalni sprzętu pomocniczego.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Zgodnie z art. 35 a ust. 1 pkt 7 lit. c ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym. W 2012 roku wszystkie 21 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego udzieliło wsparcia finansowego na ten cel, a pomoc w tym zakresie uzyskało ponad 10 tys. osób niepełnosprawnych.

Tabela 8. Dofinansowanie, ze środków PFRON przekazanych algorytmem samorządom powiatów, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze osobom niepełnosprawnym w 2012 roku.

Powiat	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny		Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze		Razem	
	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania
bartoszycki	3	8 963,00	291	245 096,00	294	254 059,00
braniewski	10	12 650,50	648	297 585,74	658	310 236,24
działdowski	29	30 799,00	547	266 693,00	576	297 492,00
elbląski	1	1 239,00	283	215 998,00	284	217 237,00
ełcki	28	15 685,00	270	345 204,00	298	360 889,00
giżycki	3	2 030,00	863	361 583,00	866	363 613,00
gołdapski	5	6 320,40	376	145 734,99	381	152 055,39
iławski	19	11 834,00	744	500 218,00	763	512 052,00
kętrzyński	6	6 899,99	760	433 023,67	766	439 923,66
lidzbarski	7	6 212,00	264	164 564,00	271	170 776,00
mragowski	8	7 982,00	250	153 126,00	258	161 108,00
nidzicki	17	36 861,00	147	201 911,00	164	238 772,00
nowomiejski	7	10 570,00	493	371 852,00	500	382 422,00
olecki	9	6 966,00	193	152 587,62	202	159 553,62
olsztyński	16	44 287,00	899	614 808,00	915	659 095,00
ostródzki	37	23 503,70	620	360 596,30	657	384 100,00
piski	14	9 185,40	273	236 876,00	287	246 061,40
szczywieński	36	47 790,00	408	272 210,00	444	320 000,00
węgorzewski	0	0,00	344	189 139,00	344	189 139,00
m. Elbląg	22	28 352,00	916	642 197,00	938	670 549,00
m. Olsztyn	36	36 019,00	322	362 852,30	358	398 871,30
Razem	313	354 148,99	9 911	6 533 855,62	10 224	6 888 004,61

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W 2012 roku, na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przeznaczono środki PFRON w łącznej wysokości prawie 6,9 mln zł.

Działanie 1.5.

Dofinansowanie, ze środków PFRON, robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji, stwarzające warunki do prowadzenia kompleksowej i ciągłej rehabilitacji osób niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania.

Wychodząc naprzeciw potrzebom środowiska osób niepełnosprawnych w zakresie usług rehabilitacyjnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, realizując zapisy art. 35 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) dofinansował w 2012 r., ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, *roboty budowlane w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.) dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórkowych obiektów. W ramach tych działań, przyznano dofinansowanie podmiotom, które spełniły

kryteria określone w ww. rozporządzeniu, na roboty budowlane w 3 obiektach, na łączną kwotę 2 077 102,00 zł, tj.

- budowę Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego przy ul. Klonowej w Kętrzynie,
- rozbudowę kompleksu budynków Zespołu Placówek Edukacyjnych w Olsztynie przy ul. Turowskiego 1 o salę sportową i sale zajęć przeznaczone dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży,
- budowę Domu dla bezdomnych, w tym bezdomnych osób niepełnosprawnych, przy ul. Pieniężnego w Bartoszych.

Realizacja ww. zadania stworzyła osobom niepełnosprawnym lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie ww. zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji korzystać będzie dodatkowo ponad 560 osób niepełnosprawnych.

Działanie 1.6.

Podejmowanie działań na rzecz stworzenia możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) stworzenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych, poprzez dofinansowanie ze środków PFRON, należy do zadań powiatu. Wg danych otrzymanych z Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, z tej formy rehabilitacji w roku 2012 korzystało ponad 4,3 tys. osób niepełnosprawnych.

Tabela 9. Liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano w 2012 r. uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym.

Powiat	Wnioski złożone			Wnioski pozytywnie rozpatrzone		
	Liczba osób	w tym liczba opiekunów	kwota dofinansowania	Liczba osób	w tym liczba opiekunów	kwota dofinansowania
bartoszycki	231	67	178 690,00	161	45	137 412,00
braniewski	234	47	170 946,00	197	33	170 946,00
działdowski	423	105	335 746,00	361	81	296 660,00
elbląski	138	32	86 580,00	120	29	86 580,00
ełcki	276	62	207 413,00	226	54	186 972,00
giżycki	295	60	234 334,00	288	44	234 334,00
gołdapski	53	6	38 024,00	48	6	34 753,00
iławski	355	115	209 656,00	236	76	199 706,00
kętrzyński	404	112	343 000,00	346	97	296 773,00
lidzbarski	180	44	143 917,00	145	39	125 024,00
mragowski	228	31	31 714,00	37	15	31 714,00
nidzicki	237	93	194 340,00	159	48	130 209,00
nowomiejski	356	79	267 262,59	256	74	242 769,00
olecki	133	39	91 906,00	76	16	63 449,00
ostródzki	608	179	425 535,00	507	149	425 535,00
olsztyński	492	149	406 290,00	407	119	341 796,00
piski	116	27	75 459,41	92	14	75 459,41
szczywieński	439	115	328 360,00	334	87	273 654,00
węgorzewski	33	10	25 255,00	30	9	25 255,00
m. Olsztyn	349	113	155 055,00	225	79	155 055,00

m. Elbląg	186	66	150 000,00	140	56	119 317,00
RAZEM	5 766	1 551	4 099 483,00	4 391	1 170	3 653 372,41

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Ponadto, w turnusach rehabilitacyjnych uczestniczyły dzieci rolników ubezpieczone z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Z w/w formy rehabilitacji, w 2012 roku, skorzystało 43 dzieci ze schorzeniami układu ruchu oraz układu oddechowego.

Na podstawie § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie *turnusów rehabilitacyjnych* (Dz. U. z 2007 r. Nr 230, poz. 1694) Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego wydał, w 2012 roku, 9 opinii o ośrodkach ubiegających się o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania ze środków PFRON. Przed wydaniem opinii, będącej podstawą wpisu do ww. rejestru, pracownicy Urzędu Marszałkowskiego dokonali wizytacji ośrodków pod kątem oceny ich możliwości zapewnienia osobom niepełnosprawnym dogodnych warunków pobytu, jak również, oceny zaplecza i jego wyposażenia do prowadzenia różnych form aktywnej rehabilitacji, w tym zaplecza do prowadzenia zajęć usprawniająco-rekreacyjnych, ogólno-usprawniających, rekreacyjno-sportowych i wypoczynkowych. Przedmiotowe opinie zostały przekazane Wojewodzie Warmińsko-Mazurskiemu, który na ich podstawie dokonał wpisu do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób niepełnosprawnych, korzystających z dofinansowania ze środków PFRON.

Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, na wniosek zainteresowanych podmiotów, dokonuje wpisów do *Rejestru organizatorów turnusów rehabilitacyjnych*. Na koniec 2012 r. w bazie znajdowało się 13 organizatorów z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

Rejestr ośrodków jak i organizatorów znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. <http://ebon.mpips.gov.pl/>

Działanie 1.7.

Promocja zdrowia psychicznego oraz zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

W ramach działań na rzecz promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jego jednostki organizacyjne zrealizowały nw. przedsięwzięcia:

- a) Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, funkcjonujący w strukturze Szpitala Psychiatrycznego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie, przeprowadził szkolenia z języka migowego, w których uczestniczyło 15 terapeutów leczenia odwykowego, wartość przedsięwzięcia - 15 332,92 zł,
- b) Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie udzielił wsparcia, na mocy podpisanych ze stowarzyszeniami umów, na realizację nw. zadań na łączną kwotę 43 090 zł:
 - Psychoterapia Dorosłych Dzieci Alkoholików - Stowarzyszenie „Szansa” w Elblągu. W 33 spotkaniach uczestniczyło 12 osób,
 - Program psycho-edukacyjny dla ofiar przemocy domowej - Stowarzyszenie „Przystań” z Ławy. Podczas 68 godzin zajęć warsztatowo-edukacyjno-korekcyjnych uczestniczyło 28 osób,
 - Zajęcia warsztatowe z osobami uzależnionymi od narkotyków Program post rehabilitacyjny - Stowarzyszenie „DROGA” w Olsztynku. W dwóch turnusach uczestniczyło 21 osób,

c) uczniowie Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu współpracując z Środowiskowym Domem Samopomocy wzięli udział w obchodach XII Dnia Solidarności z Osobami Chorującymi Psychicznie „Schizofrenia – Otwórzcie Drzwi”, co przyczyniło się do wzrostu wśród uczniów wiedzy na temat funkcjonowania w społeczeństwie osób chorych psychicznie, zdobycia doświadczenia w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych, a także do integracji z tymi osobami. Łącznie w ww. przedsięwzięciach wzięło udział 265 osób.

Z uwagi na niepokojący wzrost liczby wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności z powodu zaburzeń psychicznych oraz liczby osób z zaburzeniami psychicznymi rejestrowanymi w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, 15 zadań zleconych przez Departament Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie organizacjom pozarządowym, obejmowało przedsięwzięcia z zakresu promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym, realizowanych w oparciu o *Wojewódzki Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015 Województwa Warmińsko-Mazurskiego*, przyjęty Uchwałą Nr 47/610/11/IV Zarządu Województwa Warmińsko – Mazurskiego z dnia 12 września 2011 r. W ramach tych zadań różnymi formami wsparcia objęto ponad 800 osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w głównej mierze realizowane są przez Środowiskowe Domy Samopomocy, które świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Na dzień 31 grudnia 2012 r. na terenie województwa funkcjonowało 57 takich jednostek i 4 filie, które łącznie udostępniają 2557 miejsc.

Na terenie województwa wdrażane są 3 powiatowe programy ochrony zdrowia psychicznego, tj. w powiatach: elbląskim, gołdapskim i kętrzyńskim.

Tabela 10. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba dzieci niepełnosprawnych objętych wczesnym wspomaganie rozwoju.	ponad 2,4 tys.
2.	Liczba uczestników wdrażanych lokalnych programów i projektów dotyczących zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków.	ponad 56 tys.
3.	Liczba uczestników akcji, szkoleń, seminariów i innych form uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego, zapobiegania wypadkom drogowym, wodnym, przy pracy oraz w gospodarstwach rolnych i domowych.	ponad 200 tys.
4.	Liczba punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych.	140
5.	Liczba dofinansowanych, ze środków PFRON, obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych.	3
6.	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowanych obiektów służących rehabilitacji.	560
7.	Liczba organizatorów turnusów rehabilitacyjnych wpisanych do rejestru.	13
8.	Liczba ośrodków uprawnionych do przyjmowania grup turnusowych osób niepełnosprawnych.	15
9.	Liczba osób niepełnosprawnych, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym.	4 434

3. Priorytet II: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Zwiększenie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem.

Z uwagi na postępujący wzrost zagrożenia wykluczeniem społecznym i zawodowym różnych grup społecznych, w tym przede wszystkim osób niepełnosprawnych, które z racji swojej niepełnej sprawności znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, niezmiernie ważne jest podejmowanie skutecznych działań w celu wyeliminowania niepożądanych zjawisk takich jak odrzucenie, alienacja i marginalizacja tych osób. Niezbędne jest zatem, stymulowanie rozwoju ruchu społecznego oraz wspieranie samorządów i organizacji pozarządowych w realizacji zadań na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, ich uspołecznienia i aktywizacji w lokalnym środowisku.

W tym celu, podejmowane były działania zmierzające do stworzenia sprawnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez rozwój infrastruktury społecznej umożliwiającej korzystanie z usług rehabilitacyjnych oraz wyrównywanie szans w zakresie kultury, turystyki i rekreacji.

Działanie 2.1.

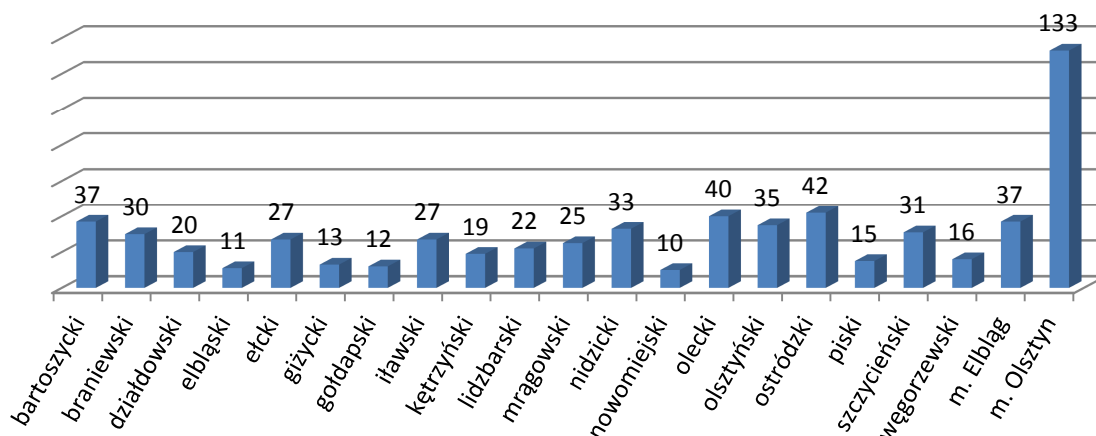
Zwiększenie dostępu do informacji o placówkach, instytucjach i ośrodkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, w tym prowadzenie Bazy danych.

Podstawowym warunkiem sprawnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych jest dostęp do informacji. W związku z tym, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie opracował w 2004 r. *Bazę placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim*, która co roku jest aktualizowana na podstawie informacji zebranych z powiatów województwa warmińsko-mazurskiego.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. *Baza* zawiera 635 adresów podmiotów działających na terenie województwa warmińsko-mazurskiego na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Adresy są dostępne na stronie internetowej www.portal.warmia.mazury.pl (w zakładce „Polityka społeczna/Niepełnosprawni”).

Możliwość korzystania z *Bazy* oraz z usług świadczonych przez ww. ośrodki, zwiększa niepełnosprawnym mieszkańcom województwa dostęp do informacji, a także pozwala na lepszą komunikację pomiędzy podmiotami, zajmującymi się szeroko rozumianą rehabilitacją (lecniczą, zawodową i społeczną).

Wykres 4. Liczba placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim w podziale na powiaty.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Działanie 2.2.

Inicjowanie organizowania szkoleń merytorycznych i warsztatów dla kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem.

W ramach organizowania szkoleń merytorycznych i warsztatów dla kadry podmiotów wspierających aktywny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integracji ze środowiskiem, z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej przeprowadzone zostało szkolenie pn. *„Funkcjonowanie osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie w środowisku lokalnym w tym zachowania seksualne. Metody i techniki stosowane w terapii osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnymi intelektualnie. Praca z klientem upośledzonym”*. W szkoleniu uczestniczyło 50 pracowników domów pomocy społecznej, ośrodków pomocy społecznej oraz środowiskowych domów samopomocy.

Ponadto, w ramach projektów systemowych PO KL (Priorytet VII), współfinansowanych ze środków EFS, 209 pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie, środowiskowych domów samopomocy, domów pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej, ośrodków pomocy społecznej, zakładów aktywności zawodowej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, a także Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w 2012 roku, uczestniczyło w nw. szkoleniach:

- *„Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych intelektualnie w tym z zaburzeniami psychicznymi”*,
- *„Umiejętność migania tratwą w komunikacji z osobami z zaburzeniami słuchu i mowy”*,
- *„Język migowy jako klucz do przełamywania barier w komunikacji z osobami z zaburzeniami słuchu i mowy”*.

Działania w tym zakresie podejmowane były również przez Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie. W 2012 r. jednostka ta zorganizowała 45 szkoleń i warsztatów merytorycznych z zakresu kształcenia specjalnego oraz organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach ogólnodostępnych, integracyjnych oraz specjalnych, w których uczestniczyło 700 nauczycieli i specjalistów. Efektem tych działań było objęcie około 350 dzieci pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Ponadto, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Elblągu zorganizował 27 szkoleń, w których uczestniczyło 356 nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. Dzięki tym szkoleniom zwiększyły się kompetencje ww. osób w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, m.in. z powodu niepełnosprawności.

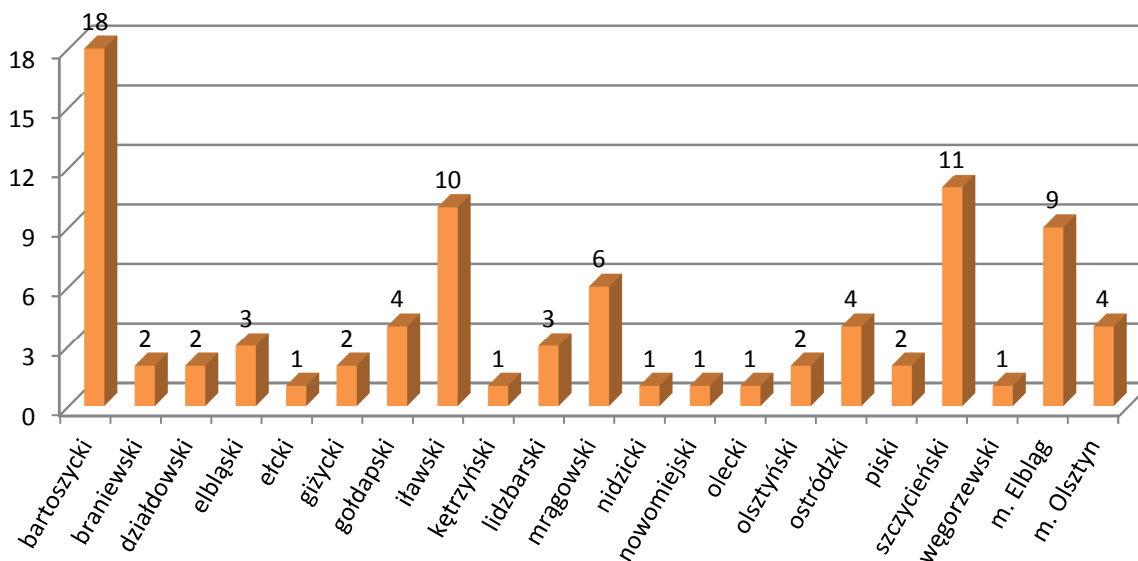
Szkolenia umożliwiły kadrze pracującej z osobami niepełnosprawnymi, podwyższenie kwalifikacji i nabycie nowych umiejętności w pracy, co wpłynie na podniesienie jakości świadczonych usług.

Działanie 2.3.

Inicjowanie opracowywania i wdrażania lokalnych programów i projektów na rzecz aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Działania na rzecz aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych, ich uspołeczniania i poprawy jakości życia podejmowane były przez samorządy powiatów. Łącznie we wszystkich powiatach zrealizowano 88 programów na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych, w których uczestniczyło ponad 28 tys. osób.

Wykres 5. Liczba opracowanych i wdrażanych lokalnych programów i projektów na rzecz aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim w podziale na powiaty.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

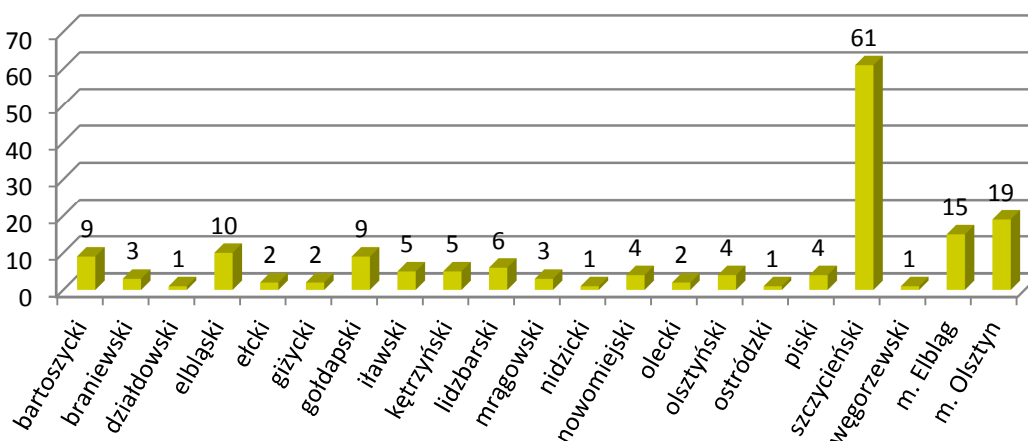
Działanie 2.4.

Inicjowanie rozwoju usług terapeutycznych, między innymi poradnictwa psychologicznego, dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin w miejscu zamieszkania, w tym na bazie ośrodków wsparcia.

Niejednokrotnie, rodziny osób niepełnosprawnych skazane są na rezygnację z normalnego życia zawodowego i społecznego na rzecz opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ośrodki wsparcia są miejscem gdzie rodziny, nie tylko mogą otrzymać pomoc w codziennej opiece nad osobą niepełnosprawną, ale również porady prawne i psychologiczne.

Zgodnie z informacjami z powiatowych centrów pomocy rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego na dzień 31 grudnia 2012 roku funkcjonowało 167 ośrodków i punktów wsparcia świadczących specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Rocznie z przedmiotowych usług korzysta ponad 13 tys. osób.

Wykres 6. Liczba ośrodków i punktów wsparcia świadczących specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w podziale na powiaty.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Działanie 2.5.

Inicjowanie organizowania imprez, wystaw, aukcji, olimpiad i przeglądów artystycznych z udziałem osób niepełnosprawnych.

Każda osoba ma prawo do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i artystycznym odpowiednio do swoich zainteresowań i potrzeb. Organizacja imprez, wystaw, aukcji, olimpiad i przeglądów artystycznych umożliwia aktywny udział osób niepełnosprawnych w integracji z otoczeniem, promocję ich artystycznej twórczości, przełamywanie barier społecznych oraz zmianę sposobu postrzegania osób niepełnosprawnych poprzez ich możliwości, a nie ograniczenia.

Departament Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w 2012 roku w ramach cyklicznych imprez współorganizował „Europejskie Dni Dziedzictwa Na Warmii i Mazurach” oraz „V Kiermasz Warmiński Tradycji/Dialogu/Zabawy w Bałdach”. Ponadto, w ramach otwartych konkursów ofert przyznał Związkowi Harcerstwa Polskiego Chorągiew Warmińsko-Mazurska w Olsztynie oraz Polskiemu Towarzystwu Turystyczno-Krajoznawczemu w Elblągu dotacje na łączną kwotę 44 tys. zł, na realizację dwóch imprez o charakterze turystycznym: „XLI Ogólnopolski Złot Grunwaldzki” i „Organizacja cyklicznych imprez turystyczno-krajoznawczych PTTK”. Powyższe przedsięwzięcia miały charakter masowy i ogólnodostępny. Brały w nich udział również osoby niepełnosprawne. Imprezy umożliwiły ich integrację z otoczeniem, poznanie walorów turystycznych regionu oraz propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego.

Departament Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w 2012 roku przyznał Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych dotację z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w wysokości 55 tys. zł, na realizację zadania publicznego „Upowszechnianie i popularyzowanie sportu w środowisku osób niepełnosprawnych”. W ramach tego zadania zorganizowano 32 imprezy o charakterze sportowym, rekreacyjnym i rekreacyjno-sportowym, w których uczestniczyły 594 osoby, w tym 522 osoby niepełnosprawne. Zorganizowane turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły osobom niepełnosprawnym aktywne spędzenie czasu wolnego oraz pozwoliły na aktywizację wszystkich uczestników, bez względu na poziom potencjału sprawnościowego.

Podejmując działania w zakresie wyrównywania szans w dostępie do kultury, jednostki organizacyjne Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym: Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie, Muzeum Warmii i Mazur, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, zorganizowały szereg imprez kulturalno-artystycznych, prezentacje twórczości osób niepełnosprawnych oraz warsztaty plastyczno-artystyczne, w których uczestniczyło ponad 7 tys. osób niepełnosprawnych.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie był współorganizatorem XIV Festynu Integracyjnego „Jesteśmy razem”, który odbył się 19 maja 2012 r. w Olsztynie. Głównym organizatorem był Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych. Do organizacji Festynu włączyło się także wielu partnerów społecznych, między innymi: Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza” Oddział w Olsztynie, Olsztyńskie Towarzystwo „Amazonki” oraz wolontariusze. W Festynie wzięły udział: domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej z całego województwa, organizacje pozarządowe zajmujące się osobami niepełnosprawnymi oraz mieszkańcy Olsztyna i okolic. Uczestniczyło w nim około 800 osób, w tym około 600 osób niepełnosprawnych. Inicjatywa miała na celu integrację osób niepełnosprawnych oraz poszerzenie współpracy z różnymi podmiotami

działającymi na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego.

Efektom podjętych działań było rozszerzenie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, nawiązanie wzajemnych kontaktów oraz prezentacja ich artystycznego dorobku.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z powiatowych centrów pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim, w 2012 r. zorganizowano około 300 lokalnych imprez o charakterze sportowym, rekreacyjnym i kulturalnym. Wzięło w nich udział ponad 15 tys. osób niepełnosprawnych.

Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w różnego rodzaju festiwalach, przeglądach, rajdach, zawodach dało szansę niepełnosprawnym mieszkańcom województwa warmińsko-mazurskiego na wspólne doświadczenie emocji płynących z realizacji pasji teatralnych, muzycznych czy sportowych. Jest to doskonała forma rehabilitacji społecznej tych osób i należy dołożyć wszelkich starań by w latach kolejnych te formy rehabilitacji w dalszym ciągu były organizowane.

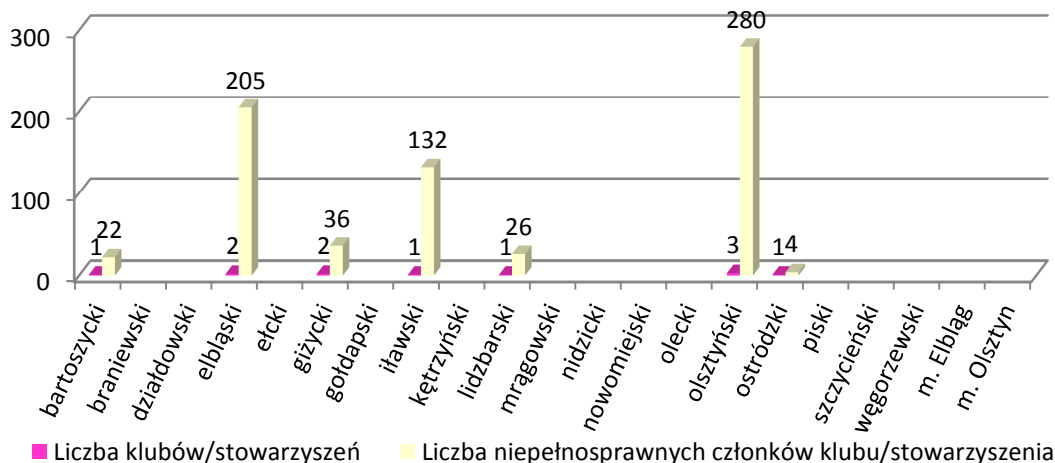
Warmińsko-Mazurski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2012 roku, w ramach zadań zleczonych na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, dofinansował na łączną kwotę 776 438,95 zł, 7 organizacjom pozarządowym, realizację ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność. W powyższych przedsięwzięciach uczestniczyło około 1,5 tys. osób niepełnosprawnych.

Działanie 2.6.

Inicjowanie powstawania stowarzyszeń i klubów sportowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W województwie warmińsko-mazurskim według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. działało 11 klubów i stowarzyszeń sportowych na rzecz osób niepełnosprawnych (Olsztyński Klub Sportowy „Warmia i Mazury” w Olsztynie, Iławski Klub Sportowy „Morena” w Iławie, Warmińsko-Mazurski Klub Sportowy „Warmig” w Olsztynie, Integracyjny Klub Sportowy „Atak” w Elblągu, Elbląski Klub Sportowy „ELCROSS” w Elblągu, Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszczycach, Zrzeszenie Sportowe Niepełnosprawnych „Start” w Olsztynie, Integracyjny Klub Sportowy „SMOK” w Ornecie, Giżycki Klub Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących w Giżycku, Szkoła Żeglarska w Giżycku, Miejski Ludowy Klub Sportowy „Ostródzianka” w Ostródzie), w których zrzeszonych jest 705 niepełnosprawnych członków.

Wykres 7. Liczba stowarzyszeń i klubów sportowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

(Źródło: dane statystyczne Departamentu Sportu Województwa Warmińsko-Mazurskiego)

Jak wynika z wykresu na terenie tylko 7 powiatów znajdują się kluby i stowarzyszenia sportowe. Z uwagi na duże znaczenie sportu w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych, wskazane byłoby powstanie kolejnych klubów w pozostałych 14 powiatach.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyznał w 2012 roku 32 zawodnikom, osiągającym wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym, stypendia sportowe. Sześcioro z nich to osoby niepełnosprawne, które łącznie otrzymały 29 200,00 zł.

Ponadto, ww. osoby uczestniczyły w 2012 roku w Igrzyskach Paraolimpijskich w Londynie. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego celem wynagrodzenia odniesionych tam sukcesów przyznał tym osobom oraz ich czterem trenerom nagrody pieniężne w łącznej wysokości 30 200,00 zł.

Działanie 2.7.

Zintensyfikowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych m. in. w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS.

Informacje na temat organizacji kształcenia osób niepełnosprawnych w placówkach oświatowych województwa warmińsko-mazurskiego uzyskano z Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Z przedstawionych danych wynika, że kształcenie osób niepełnosprawnych odbywa się w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych.

Tabela 11. Edukacja niepełnosprawnych dzieci i młodzieży w województwie warmińsko-mazurskim.

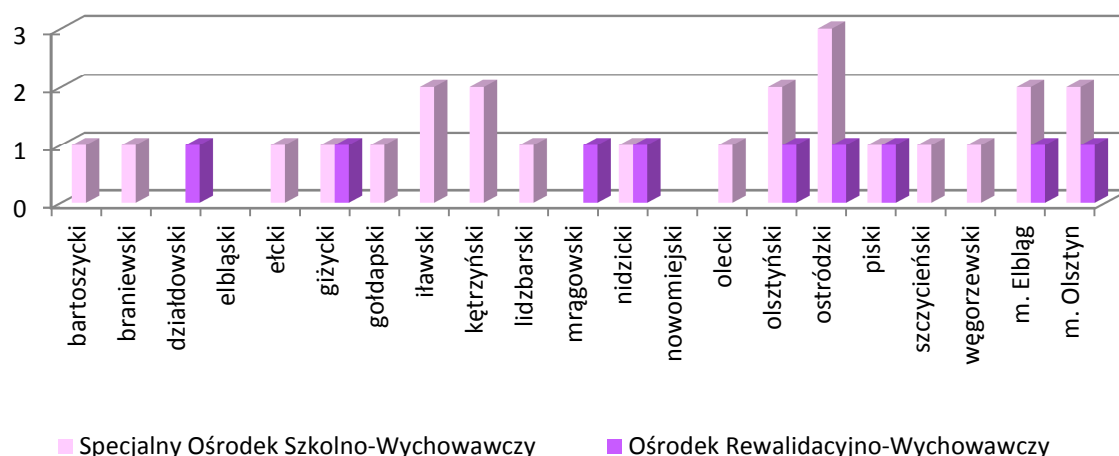
Rodzaj placówki	Liczba placówek	Liczba dzieci i młodzieży	
		ogółem	w tym niepełnosprawnych
Przedszkole	736	41 969	464
Szkoła podstawowa	534	84 573	2 188
Gimnazjum	308	47 675	1 843
Szkoła ponadgimnazjalna*	622	73 550	1 291
Razem	2 200	247 767	5 786

* liceum ogólnokształcące, profilowane, ogólnokształcące uzupełniające, szkoła policealna, technikum, technikum uzupełniające, szkoła przysposabiająca do zawodu uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością

(Źródło: dane statystyczne z Kuratorium Oświaty w Olsztynie)

Jednocześnie, w województwie warmińsko-mazurskim działają 24 Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, do których uczęszcza 2 982 niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w ramach obowiązku szkolnego na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej. Ponadto, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje 9 Ośrodków Rewalidacyjno-Wychowawczych, w których jest łącznie 323 wychowanków.

Wykres 8. Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze i Ośrodki Rewalidacyjno-Wychowawcze funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w podziale na powiaty.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje także 8 Ośrodków Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczych (w Ostródzie, Olsztynie, Biskupcu, Działdowie, Giżycku, Nidzicy, Elblągu i Mikołajkach), prowadzonych przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym. Uczniowie niepełnosprawni realizują w nich obowiązek szkolny lub nauki na zasadzie porozumienia ze szkołami macierzystymi. Ośrodki te dają możliwość edukacji dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim oraz umiarkowanym i znacznym z wieloraką niepełnosprawnością, a także kompleksowej rehabilitacji.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

W celu zintensyfikowania działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych niepełnosprawnych osób, w ramach Priorytetu IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w 2012 roku realizował projekty na rzecz aktywizacji edukacyjnej niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w których uczestniczyły osoby niepełnosprawne, w tym korzystały z zajęć rewalidacyjnych, indywidualizacyjnych, ogólnorozwojowych, terapeutycznych. Na rzecz aktywizacji edukacyjnej niepełnosprawnych dzieci i młodzieży ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego dofinansowano łącznie 13 projektów na kwotę 6 201 568,31 zł, dzięki czemu z pomocy skorzystało około 200 niepełnosprawnych dzieci i młodzieży.

W celu zbadania stopnia przystosowania szkół ogólnodostępnych do potrzeb edukacyjnych niepełnosprawnych dzieci i młodzieży w 2011 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie skierował, za pośrednictwem Kuratorium Oświaty w Olsztynie, ankietę do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych województwa warmińsko-mazurskiego.

W badaniu wzięło udział 189 szkół ogólnodostępnych, na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym. Szkoły podstawowe stanowiły 45 %, gimnazja 29 % a szkoły ponadgimnazjalne 26 % ogólnej liczby szkół.

Z badań wynika między innymi, że prawie 96 % obiektów nie jest dostosowanych dla osób niepełnosprawnych, a ponad 80 % respondentów nie planuje ich dostosowania lub uważa, że ich to nie dotyczy.

Wyniki ankiety w 2012 roku zostały za pośrednictwem Kuratorium Oświaty w Olsztynie rozpowszechnione, wśród szkół i placówek oświatowych oraz umieszczone na stronie internetowej www.portal.warmia.mazury.pl, w celu zainicjowania działań polegających na zwiększeniu dostępu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół ogólnodostępnych, a przez to wyrównywanie ich szans edukacyjnych.

b) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje „Program wyrównywania różnic między regionami II”, w którym obszar B dotyczy likwidacji barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.

Tabela 12. Program wyrównywania różnic między regionami II - obszar B - likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.

	2012 r.
Liczba zakładów opieki zdrowotnej, w których likwidowano bariery	18
Liczba placówek edukacyjnych, w których likwidowano bariery	21
Kwota dofinansowania	2 196 818,99

(Źródło: dane statystyczne W-M O/PFRON w Olsztynie)

W celu wyrównywania szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych udziela również pomocy finansowej niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży, w ramach programu STUDENT II, ułatwiając im kontynuowanie nauki na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej i wyższej. Daje to możliwość przygotowania osób niepełnosprawnych do konkurencyjnego otwartego rynku pracy, poprzez umożliwienie im zdobycia wyższych kwalifikacji zawodowych.

Tabela 13. Pomoc stypendialna dla niepełnosprawnej młodzieży w ramach programu STUDENT II.

	2012 r.
Liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały stypendia	621
Wysokość środków PFRON na stypendia	1 499 988,00

(Źródło: dane statystyczne W-M O/PFRON w Olsztynie)

Działanie 2.8.

Inicjowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, należy do zadań powiatu.

Tabela 14. Dofinansowanie w 2012 r., ze środków PFRON, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Powiat	Likwidacja barier architektonicznych		Likwidacja barier w komunikowaniu się		Likwidacja barier technicznych	
	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania
bartoszycki	19	97 157,00	20	28 057,00	1	1 730,00
braniewski	13	108 219,73	14	28 364,80	9	24 479,99
działdowski	21	215 466,00	125	180 599,00	2	1 000,00
elbląski	11	77 399,16	0	0,00	0	0,00
ełcki	33	85 304,00	92	90 946,00	52	50 603,00
giżycki	33	159 514,00	77	171 846,00	4	5 096,00
gołdapski	26	104 501,40	8	11 150,70	2	4 040,00
łławski	20	71 918,00	31	46 744,00	11	8 375,00
kętrzyński	31	204 669,70	16	30 016,80	19	71 535,80
lidzbarski	10	71 870,00	24	43 496,00	5	4 814,00
mragowski	36	231 419,00	16	20 800,00	34	51 646,00

niedzicki	15	131 170,00	8	17 480,00	4	7 727,00
nowomiejski	9	69 910,00	26	7 814,00	3	5 000,00
olecki	17	85 100,00	33	23 841,92	17	19 190,40
olsztyński	30	552 309,00	34	74 347,00	13	58 559,00
ostródzki	52	301 868,00	62	63 948,00	23	44 231,00
piski	7	32 775,66	30	31 214,60	6	6 785,40
szczycieński	35	302 721,00	64	93 273,00	0	0,00
węgorzewski	19	63 383,07	6	10 837,58	8	12 131,82
m. Elbląg	86	457 215,00	9	43 660,00	81	106 744,00
m. Olsztyn	52	346 770,00	235	330 603,07	41	43 713,39
Razem	575	3 770 659,72	930	1 349 039,47	335	527 401,80

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W 2012 roku na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się oraz technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych łącznie wydatkowano ponad 5,6 mln. zł.

Tabela 15. Mieszkania w powiecie dostosowane do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Powiat	Liczba dostosowanych mieszkań w 2012 r.
bartoszycki	19
braniewski	12
działdowski	21
elbląski	0
ełcki	33
giżycki	33
gołdapski	24
ławski	20
kętrzyński	0
lidzbarski	10
mragowski	0
niedzicki	15
nowomiejski	9
olecki	17
olsztyński	0
ostródzki	52
piski	7
szczycieński	35
węgorzewski	27
m. Elbląg	0
m. Olsztyn	52
Razem	386

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

W 2012 roku dofinansowano przystosowanie 386 mieszkań w województwie warmińsko-mazurskim do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, na łączną kwotę 2 236 759,68 zł, tj. o 69 więcej niż w roku poprzednim.

W roku 2012 wdrożony był pilotażowy program „Aktywny Samorząd”, zatwierdzony przez Radę Nadzorczą PFRON. Jego realizację powierzono samorządom powiatowym, a adresowany był do indywidualnych osób niepełnosprawnych. Głównym celem tego programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów pomocy w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Program obejmował następujące obszary wsparcia:

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu – obszar A,
- pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem – obszar B1,
- pomoc w zakupie urządzeń lektorskich – obszar B2,

- pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich – obszar B3,
- dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu komputerowego i oprogramowania lub urządzeń lektorskich albo brajlowskich – obszar B4,
- pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – obszar C,
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – obszar D,
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B – obszar E,
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – obszar F.

Należy podkreślić, że wszystkie 21 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego przystąpiło do realizacji tego programu. Szczegółowy zakres działań podejmowanych w ramach programu „Aktywny Samorząd” przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny samorząd” w 2012 r.

Obszar	Kwota dofinansowania	Liczba	Liczba powiatów, które udzieliły dofinansowania
A	27 104,53	10 samochodów, do których zakupiono i zamontowano oprzyrządowanie	9
B1	302 137,70	91 zakupionych specjalistycznych sprzętów komputerowych wraz z oprogramowaniem	20
B2	75 082,30	22 zakupionych urządzeń lektorskich	12
B3	43 941,25	6 zakupionych urządzeń brajlowskich	6
B4	0,00	0 osób korzystających ze szkolenia w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu komputerowego i oprogramowania lub urządzeń lektorskich albo brajlowskich	0
C	895 921,32	87 zakupionych wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym	19
D	124 908,01	51 wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym utrzymanych w sprawności technicznej	17
E	28 633,31	23 osób objętych pomocą w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	9
F	66 507,15	84 osób objętych pomocą w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	12

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Ponadto, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II” (obszar D) dofinansowuje koszty zakupu lub przystosowania pojazdów przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych. W 2012 roku Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON partycypował w kosztach zakupu 23 mikrobusów i 6 autobusów.

Działanie 2.9.

Inicjowanie i podejmowanie działań zmierzających do udzielania wszechstronnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dziecku niepełnosprawnemu na terenie przedszkola i szkoły.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku funkcjonuje 736 przedszkoli i 1 464 szkół, do których uczęszcza 5 703 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Z informacji uzyskanej z Kuratorium Oświaty w Olsztynie wszyscy uczniowie niepełnosprawni posiadający orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej objęci są wsparciem psychologiczno-pedagogicznym przez specjalistów zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych.

Według Systemu Informacji Oświatowej (SIO) na dzień 30 września 2012 r. w szkołach i placówkach oświatowych zatrudnionych było 3 837 specjalistów (pedagogów, psychologów, rehabilitantów, socjoterapeutów, logopedów i terapeutów) udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w województwie warmińsko-mazurskim.

Główne działania prowadzone przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne to:

- diagnozowanie,
- opiniowanie,
- poradnictwo,
- konsultacje,
- działalność informacyjno-szkoleniowa,
- poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych (z udziałem lekarza),
- badanie preferencji zawodowych dla osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie grup wsparcia dla dzieci i rodziców,
- współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w ramach miejskich i gminnych programów pomocy rodzinie, instytucjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych.

Ponadto, ww. poradnie prowadziły terapie (logopedyczną, pedagogiczną, ruchową, neuroterapię biofeedback, psychoterapię indywidualną, terapię rodzin) oraz zorganizowały warsztaty szkoleniowe dla:

- rodziców – np. „Szkoła dla Rodziców”, „Rozwiązywanie problemów wychowawczych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej”,
- uczniów – np. „Warsztaty Umiejętności Samodzielnego Uczenia się”, „Akademia Malucha”,
- nauczycieli – np. „Zespół Aspergera – co nauczyciel wiedzieć powinien”, „Rozwiązywanie problemów związanych z rozwojem seksualnym niepełnosprawnych, szczególnie upośledzonych umysłowo”.

Działanie 2.10.

Promocja dobrych praktyk dotyczących aktywności społecznej osób niepełnosprawnych.

W ramach przykładów dobrych praktyk dotyczących aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej promował, poprzez ogłoszenia w lokalnej prasie, emisję przygotowanej audycji radiowej, emisję informacji w lokalnej telewizji, na stronie WWW (udźwiękowionej – dostosowanej dla osób niewidomych i niedowidzących) projekt „Niepełnosprawni, Niepowtarzalni – w poszukiwaniu indywidualnych predyspozycji”, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - Priorytetu VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej. Beneficjentem projektu, realizowanego od 1.09.2012 r. jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie. Jego głównym celem jest wzrost w okresie 24 miesięcy poziomu aktywności społecznej i zawodowej 100 osób niepełnosprawnych z terenu powiatu ostródzkiego w wieku aktywności zawodowej, pozostających bez zatrudnienia.

Ponadto, w celu prezentowania dobrych praktyk ekonomii społecznej, jako skutecznej formy aktywizacji społeczno-zawodowej różnych grup społecznych, w tym także osób niepełnosprawnych, zorganizowano:

- kampanię informacyjno-promocyjną, adresowaną do wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, starostów, przewodniczących i członków rad gmin, miast i powiatów, pracowników urzędów gmin i miast oraz starostw powiatowych, a także przedstawicieli powiatowych urzędów pracy, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków pomocy społecznej;
- wizytę studyjną w Przedsiębiorstwie Społecznym – Wioska Garncarska Sp. z o.o. w Kamionce k/Nidzicy dla przedstawicieli Organizatorów zakładów aktywności zawodowej funkcjonujących na terenie województwa oraz kadry obsługowo-rehabilitacyjnej tych zakładów.

Kolejnym działaniem, mającym na celu promowanie aktywności zawodowej było rozpowszechnienie, wśród podmiotów działających w województwie na rzecz osób

niepełnosprawnych, raportu pt. „Uwarunkowania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych z województwa warmińsko-mazurskiego”. Celem badania, przeprowadzonego przez Obserwatorium Integracji Społecznej, funkcjonujące w strukturze Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, jako dobrej praktyki, było poznanie uwarunkowań sukcesu w znalezieniu pracy przez osoby niepełnosprawne.

Działanie 2.11.

Wspieranie inicjatyw tworzenia i rozwijania działalności grup samopomocowych dla rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności.

Niejednokrotnie rodziny osób niepełnosprawnych skazane są na rezygnację z normalnego życia zawodowego i społecznego na rzecz opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ośrodki wsparcia są miejscem gdzie rodziny, nie tylko mogą otrzymać pomoc w codziennej opiece nad osobą niepełnosprawną, ale również porady prawne i psychologiczne. Jest to środowiskowa forma pomocy pół-stacjonarnej służąca utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji.

Z informacji z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że na koniec 2012 roku w województwie funkcjonowało 38 grup samopomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych, skupiających około 2 tys. członków, działających na terenie 9 powiatów.

Tabela 17. Grupy samopomocy dla rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (stan na dzień 31 grudnia).

Rok	2012 r.
Liczba grup samopomocy	38
Liczba członków grupy samopomocy	1834

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Niepokojącym jest fakt, że na terenie 12 powiatów (powiatu bartoszyckiego, braniewskiego, działdowskiego, elbląskiego, ełckiego, giżyckiego, gołdapskiego, mławowskiego, oleckiego, olsztyńskiego, piskiego i węgorzewskiego) takie grupy nie funkcjonują. Niezbędne jest więc podjęcie działań mających na celu powstanie grup samopomocy na terenie ww. powiatów.

Działanie 2.12.

Promowanie pracy wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, na koniec 2012 roku, funkcjonowało 69 punktów/biur wolontariatu, w ramach których działało około 3 tys. wolontariuszy.

Tabela 18. Biura i punkty wolontariatu działające na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Powiat	2012 r.	
	Liczba biur/punktów	Liczba wolontariuszy
bartoszycki	3	135
braniewski	5	137
działdowski	16	310
elbląski	1	3
ełcki	1	brak danych
giżycki	3	15
gołdapski	2	106
iławski	3	98
kętrzyński	3	28

lidzbarski	5	87
mragowski	2	170
nidzicki	2	172
nowomiejski	2	42
olecki	0	0
olsztyński	8	209
ostródzki	4	306
piski	1	70
szczycieński	2	10
węgorzewski	1	brak danych
m. Elbląg	1	50
m. Olsztyn	4	845
Razem	69	2 793

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Samorząd Województwa, we współpracy z Regionalnym Centrum Wolontariatu w Elblągu oraz Warmińsko-Mazurskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, w celu ciągłego doskonalenia organizatorów wolontariatu, tradycyjnie już zorganizował dwudniowe szkolenie dla 25 nauczycieli i przedstawicieli organizacji pozarządowych na temat aspektów prawnych dotyczących założenia kół wolontariatu oraz zasad i form organizacji pracy tych kół.

Jak co roku, chcąc uhonorować pracę wolontariuszy, Samorząd Województwa wspólnie z partnerami społecznymi zorganizował Wojewódzką Konferencję z okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza z udziałem ponad 200 osób z całego regionu. W 2012 roku spotkanie miało formę uroczystej Gali Wolontariatu (grudzień) z koncertem zespołu LOKA. Podczas gali rozstrzygnięto regionalny etap konkursu „Barwy Wolontariatu”, którego celem jest uhonorowanie najbardziej aktywnych wolontariuszy.

Współpraca z trzecim sektorem to nie tylko współdziałanie ze stowarzyszeniami, fundacjami i innymi instytucjami, ale również inicjatywy realizowane przy wsparciu wolontariuszy, jako indywidualnych osób zaangażowanych w życie społeczne Warmii i Mazur. Samorząd Województwa od 2000 roku systematycznie współpracuje z Fundacją „Świat na TAK” z Warszawy, promując w województwie kolejne edycje konkursu „Ośmiu Wspaniałych” organizowane przez ww. Fundację. Jest to konkurs, w wyniku którego upowszechniane są i nagradzane w obrębie gminy, powiatu i na forum ogólnopolskim najciekawsze, najbardziej wartościowe formy młodzieżowego wolontariatu. Konkurs organizowany jest w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Ogólnopolska Gala XVIII edycji Konkursu oraz ogłoszenie wyników miało miejsce 16 czerwca 2012 r. w Operze i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku. Jednym z ośmiu najlepszych w Polsce młodych wolontariuszy w roku szkolnym 2012/2013 został przedstawiciel województwa warmińsko-mazurskiego - uczeń II Liceum Ogólnokształcącego w Ełku.

Realizując zadania w zakresie promowania pracy wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych uczniowie Szkoły Policealnej im. Jadwigi Romanowskiej w Elblągu, kształcący się w kierunku ratownika medycznego, pod nadzorem nauczyciela, podejmowali działania wolontarystyczne w zakresie zabezpieczenia medycznego imprez z udziałem osób niepełnosprawnych. Ponadto, uczniowie kierunku opiekun medyczny oraz opiekunka dziecięca współpracowali z Hospicjum Elbląskim w zakresie przygotowań do Dnia Wolontariatu. Szkoła współpracowała również z fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym m.in. przy organizacji zbiórek funduszy „Góra Grosza”. Działania wolontarystyczne podejmowane były także poprzez wykonywanie drenaży limfatycznych dla elbląskich Amazonek. Ww. przedsięwzięcia wpłynęły na wzrost świadomości wśród społeczności lokalnej w zakresie problematyki osób z niepełnosprawnościami oraz z zaburzeniami i chorobami psychicznymi. Miały również oddziaływanie na zmianę sposobu postrzegania tych osób przez społeczność lokalną. Łącznie w ww. działaniach brało udział 530 osób.

Wysoko cenione jest również stałe zaangażowanie wolontariuszy w cykliczne przedsięwzięcia organizowane i współorganizowane przez Samorząd Województwa

Warmińsko-Mazurskiego, tj. Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny, Festyn Integracyjny dla osób niepełnosprawnych „Jesteśmy Razem”, Spartakiadę Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych Województwa Warmińsko–Mazurskiego itp.

Działanie 2.13.

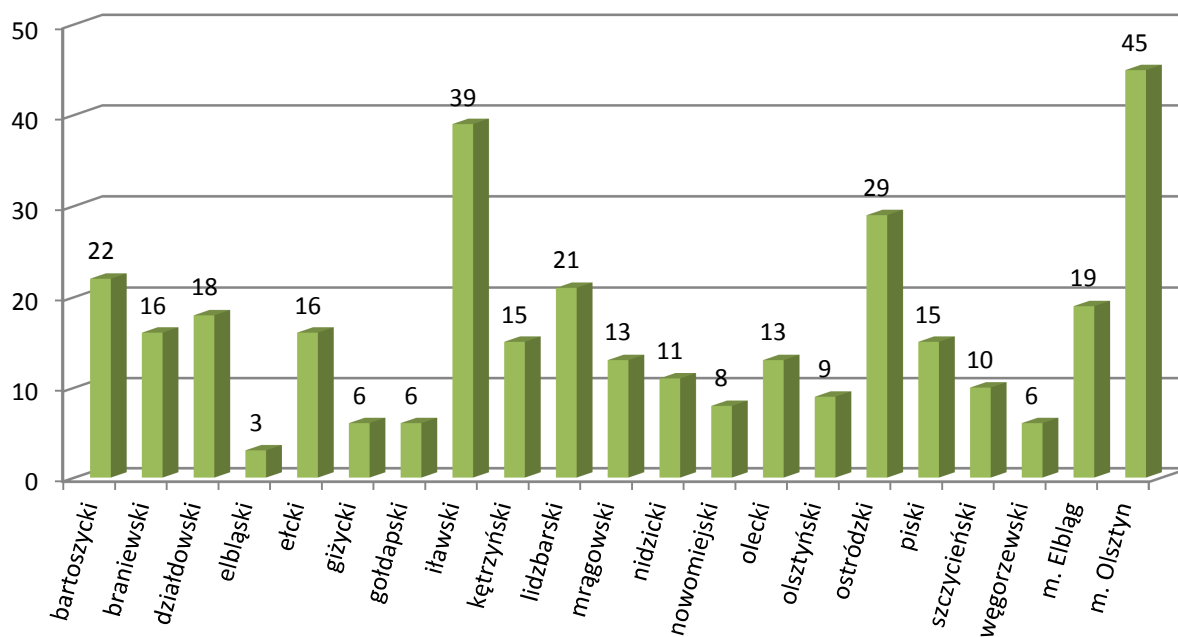
Wspieranie projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych podmiotów niepublicznych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym ze środków PFRON, samorządów terytorialnych oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Jednym z głównych partnerów Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych są organizacje pozarządowe, skupiające najaktywniejszych obywateli. Współpraca ta daje możliwość efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego działa łącznie 340 organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych.

Wykres 9. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w podziale na powiaty.

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym ze skuteczniejszych działań mających na celu zwiększenie integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej środowisk zagrożonych społecznym wykluczeniem, a takim jest środowisko osób niepełnosprawnych. Dzieje się tak dlatego, że to organizacje pozarządowe są najbliższe swoich lokalnych problemów, dzięki czemu mają możliwość szybkiego ich diagnozowania i rozwiązywania.

Podjmując działania mające na celu wsparcie projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował w 2012 r. następujące przedsięwzięcia:

- w ramach art. 36 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zlecił, ze środków PFRON, zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych 7 organizacjom pozarządowym na łączną kwotę dofinansowania 197 757,02 zł, w których uczestniczyło ponad 300 osób;
- zlecił 8 organizacjom pozarządowym ze środków z budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, przyznając dotacje celowe w łącznej wysokości 26 120 zł. Łączna liczba beneficjentów zadań wyniosła ponad 800 osób.
- w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (Priorytetu VII „Promocja Integracji Społecznej” Działanie 7.2 „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”), dofinansował 5 projektów organizacji pozarządowych w zakresie aktywizacji osób niepełnosprawnych na kwotę 1 792 767,70 zł, dzięki temu wsparciem objęto 188 osób niepełnosprawnych.

Współpraca Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi w celu aktywnej integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej umożliwiła szerszy udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co wpłynęło na poprawę jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Samorządy powiatów również realizują zasadę partnerstwa i współpracy w stosunku do organizacji pozarządowych. Z informacji z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w 2012 roku, samorządy powiatów zleciły wykonanie 134 zadań organizacjom pozarządowym i podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zadania, o wartości dofinansowania około 4 mln. zł, skierowane były do ponad 7 tys. osób niepełnosprawnych.

c) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2012 roku zlecił organizacjom pozarządowym i podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 40 zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych o charakterze ogólnopolskim, które dofinansowano ze środków PFRON, na łączną kwotę 5 438 305,11 zł.

Tabela 19. Zadania zlecone przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Rodzaj zadania*	Liczba zadań zleconych	Kwota dofinansowania	Liczba beneficjentów
prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek	11	2 161 899 98	1 155
organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych – aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby	2	254 354,66	104
organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących procesu integracji osób niepełnosprawnych w najbliższym środowisku i społeczności lokalnej, zwiększania ich aktywności życiowej i zaradności	2	12 190,48	256

osobistej oraz niezależności ekonomicznej, podnoszenia umiejętności pracy z osobami niepełnosprawnymi, w tym sprawowania nad nimi opieki i udzielania pomocy w procesie ich rehabilitacji			
prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych	4	238 602,67	980
prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które: a) mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych, b) rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób z uszkodzeniami słuchu, mowy, z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną, c) usprawniają i wspierają funkcjonowanie osób z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną w różnych rolach społecznych i w różnych środowiskach;	5	878 889,79	689
organizowanie ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych wspierających ich aktywność w tych dziedzinach	11	776 438,95	1 540
pozostałe	5	1 115 928,58	1 080 541
RAZEM	40	5 438 305,11	1 085 265

* wg rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.

(Źródło: dane statystyczne z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddział Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)

Tabela 20. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba placówek, instytucji i ośrodków wsparcia dla osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, w województwie warmińsko-mazurskim, umieszczonych w ogólnodostępnej Bazie danych.	635
2.	Liczba szkoleń i warsztatów merytorycznych wspierających podmioty zajmujące się rehabilitacją osób niepełnosprawnych.	76
3.	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w imprezach, wystawach, aukcjach, spartakiadach, przeglądach artystycznych itp.	ponad 25 000*
4.	Liczba osób niepełnosprawnych zrzeszonych w stowarzyszeniach i klubach sportowych.	705
5.	Liczba dzieci niepełnosprawnych objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie przedszkola i szkoły.	5 703
6.	Liczba zatrudnionych w przedszkolach i szkołach specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej niepełnosprawnym dzieciom.	3 837
7.	Liczba ośrodków wsparcia świadczących specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych, w tym poradnictwo psychologiczne.	167
8.	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w lokalnych programach i projektach aktywizujących te osoby.	28 062
9.	Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w programach celowych realizowanych przez PFRON dotyczących rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.	621
10.	Liczba mieszkań dostosowanych do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.	386
11.	Liczba osób w grupach samopomocy dla rodzin dotkniętych problemami niepełnosprawności.	1 834
12.	Liczba biur/punktów wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.	69
13.	Liczba wolontariuszy pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych.	2 793
14.	Liczba zleconych zadań na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.	194
15.	Liczba podmiotów, którym zlecono zadania na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.	116
16.	Liczba organizacji pozarządowych, działających na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych.	340

* Część imprez, wystaw, aukcji, spartakiad, przeglądów artystycznych itp. miało charakter masowy i ogólnodostępny, więc nie ma możliwości dokładnego określenia liczby uczestniczących osób niepełnosprawnych.

4. Priorytet III: Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Zwiększenie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób w zakresie aktywizacji zawodowej. Z tego względu oraz z uwagi na stale utrzymujący się wysoki stopień bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim, zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie osoby niepełnosprawne. Dlatego stanowią one jedną z priorytetowych grup bezrobotnych na warmińsko-mazurskim rynku pracy, co zostało uwzględnione w *Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku* oraz *Regionalnych Planach Działań na rzecz Zatrudnienia na poszczególne lata*.

W ramach realizacji Programu w 2012 roku podjęto szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Działanie 3.1.

Podejmowanie działań aktywizujących osoby niepełnosprawne, w tym dofinansowanie projektów ze środków EFS, w ramach PO KL (tj.: szkolenia; warsztaty z doradztwa zawodowego, psychologiczne; indywidualne wsparcie doradcy zawodowego; aktywne pośrednictwo pracy; staż; przygotowanie zawodowe; zatrudnienie subsydiowane; prace społecznie użyteczne; trening pracy; coaching).

a) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Zadania na rzecz aktywizacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych były realizowane w głównej mierze przez Powiatowe Urzędy Pracy. Koordynatorem był Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, który jednocześnie monitorował działalność w tym zakresie.

Powiatowe urzędy pracy systematycznie opracowują i realizują programy szkoleniowe (w tym stypendialne i praktyki zawodowe), umożliwiające rozwój zawodowy osób niepełnosprawnych dostosowujący ich do potrzeb rynku pracy.

W 2012 roku przeprowadzono w tym zakresie 78 szkoleń, z których skorzystało prawie 400 osób, mieszkańców 17 powiatów. Wg informacji WUP, zebranych z powiatowych urzędów pracy, nie realizowano tego rodzaju przedsięwzięć w 4 powiatach, tj. bartoszyckim, kętrzyńskim, lidzbarskim i nowomiejskim.

Tabela 21. Programy szkoleniowe (w tym stypendialne i praktyki zawodowe) opracowane i realizowane przez powiatowe urzędy pracy w 2012 roku, umożliwiające rozwój zawodowy osób niepełnosprawnych dostosowujący ich do potrzeb rynku pracy.

Powiat	Liczba programów	Liczba osób niepełnosprawnych objętych programem	Liczba programów finansowanych ze środków EFS
bartoszycki	-	-	-
braniewski	9	118	3
działdowski	1	6	-
elbląski	1	1	1
ełcki	1	4	-
giżycki	1	5	1
gołdapski	1	1	-
iławski	13	23	-
kętrzyński	-	-	-

lidzbarski	-	-	-
mragowski	1	26	1
niedzicki	2	5	-
nowomiejski	-	-	-
olecki	2	17	2
ostródzki	4	15	1
olsztyński	10	49	2
piski	1	15	1
szczywieński	13	19	6
węgorzewski	3	9	1
m. Olsztyn	13	69	4
m. Elbląg	2	5	1
Razem	78	387	24

(Źródło: dane statystyczne z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

W 2012 roku 17 powiatów realizowało programy aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego, w których łącznie uczestniczyło ponad 1 600 osób. Zadania te były realizowane z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w tym poprzez programy:

- „Szansa na start”,
- „Nowe doświadczenie – lepsza praca”,
- „Aktywni i sprawni niepełnosprawni”,
- „Aktywność droga do sukcesu”,
- „Moja szansa na zatrudnienie”,
- „Nowe perspektywy”.

Tabela 22. Opracowane przez Powiatowe Urzędy Pracy Województwa Warmińsko-Mazurskiego programy aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego w 2012 r.

Liczba opracowanych programów	44
z tego: liczba programów realizowanych przy udziale środków EFS w ramach PO KL	17
Liczba osób objętych programami	1 656
Liczba powiatów, które realizowały programy	17

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

Wg informacji z WUP, zebranych z powiatowych urzędów pracy, w 2012 roku pracodawcy zgłosili dla osób niepełnosprawnych 1 673 oferty wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Były to głównie oferty zatrudnienia i innej pracy zarobkowej, które stanowiły 89,8% (1 503 oferty) wszystkich ofert wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych. Oprócz nich, pracodawcy zgłosili również 170 wolnych miejsc aktywizacji zawodowej, z których 147 dotyczyło stażu, natomiast 23 – prac społecznie użytecznych.

Pracę subsydiowaną podjęły 582 osoby, w tym w zakładach pracy chronionej 78 osób i działalność gospodarczą - 79 osób, niesubsydiowaną natomiast podjęło 2 396 osób, z których 173 osoby uczestniczyły w pracach sezonowych, a 62 osoby rozpoczęły działalność gospodarczą.

Tabela 23. Aktywizacja bezrobotnych niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 roku.

Wyszczególnienie	2012
Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej	1 673
w tym: - oferty zatrudnienia i innej pracy zarobkowej	1503
- wolne miejsca aktywizacji zawodowej (staż-147, prace społecznie użyteczne -23)	170
Podjęcia pracy	2 978
1. subsydiowanej	582
- w tym: w zakładach pracy chronionej	78
podjęcie działalności gospodarczej	79
2. niesubsydiowanej	2 396
- w tym: podjęcie działalności gospodarczej	62
prace sezonowe	173
Szkolenia	211
Staż zawodowy	395
Przygotowanie zawodowe dorosłych	0
Prace społecznie użyteczne	292
Razem zaktywizowani	3 876

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

W 2012 roku w formach aktywizacji zawodowej, takich jak szkolenia, staże i prace społecznie użyteczne uczestniczyło 898 osób. Najwięcej, 395 osób rozpoczęło staż u pracodawcy, 292 osoby – prace społecznie użyteczne, natomiast 211 osób – szkolenia.

b) działania agencji zatrudnienia:

Ponadto, działania w zakresie pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego oraz poradnictwa zawodowego na rzecz osób niepełnosprawnych realizowały agencje zatrudnienia. Informacje uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie o liczbie działających w tym zakresie agencji, z wyszczególnieniem rodzaju świadczonych usług i liczby osób, którym udzielono pomocy, przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 24. Agencje zatrudnienia województwa warmińsko – mazurskiego zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia (stan na dzień 31.12.2012 r.).

Liczba agencji zatrudnienia				
Ogółem	w tym świadczące usługi w zakresie:			
	pośrednictwa pracy	doradztwa personalnego	poradnictwa zawodowego	pracy tymczasowej
87	50 (w tym: 16 do pracy za granicą)	23	27	28

Tabela 25. Warmińsko – Mazurskie Agencje zatrudnienia świadczące usługi w zakresie pośrednictwa pracy (stan na dzień 31.12.2012 r.)

Liczba agencji zatrudnienia	Liczba zarejestrowanych osób poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej		Liczba osób, które podjęły zatrudnienie lub inną pracę zarobkową za pośrednictwem agencji:	
	ogółem	w tym osób niepełnosprawnych	ogółem	w tym osób niepełnosprawnych
50	5502	1132	454	109

Tabela 26. Warmińsko – Mazurskie Agencje zatrudnienia świadczące usługi w zakresie doradztwa personalnego (stan na dzień 31.12.2012 r.).

Liczba agencji zatrudnienia	Liczba pracodawców, którzy skorzystali z usług agencji:			
	ogółem	w zakresie analizy zatrudnienia	w zakresie źródeł i metod pozyskiwania kandydatów na stanowiska pracy	w zakresie weryfikacji kandydatów pod względem oczekiwanych kwalifikacji i predyspozycji
23	243	88	74	81

Tabela 27. Warmińsko-Mazurskie Agencje zatrudnienia świadczące usługi w zakresie poradnictwa zawodowego (stan na dzień 31.12.2012 r.).

Liczba agencji zatrudnienia	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia		Liczba osób, którym udzielono informacji niezbędnych do podejmowania decyzji zawodowych		Liczba osób korzystających z grupowych porad zawodowych, zajęć aktywizujących		Liczba pracodawców, którym udzielono pomocy w doborze kandydatów do pracy
	ogółem	w tym osób niepełnosprawnych	ogółem	w tym osób niepełnosprawnych	ogółem	w tym osób niepełnosprawnych	
27	4315	244	4930	280	3557	171	116

Tabela 28. Warmińsko – Mazurskie Agencje zatrudnienia świadczące usługi w zakresie pracy tymczasowej (stan na dzień 31.12.2012).

Liczba agencji zatrudnienia	Liczba zatrudnionych pracowników tymczasowych	
	ogółem	w tym osób niepełnosprawnych
28	1034	73

c) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

W 2012 roku kontynuowany był także program PFRON – JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych, w wyniku którego 8 osób niepełnosprawnych znalazło zatrudnienie.

Tabela 29. Programy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

L.p	Tytuł programu	Liczba osób niepełnosprawnych, które znalazły zatrudnienie, w wyniku realizacji programu w 2012
	JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych (osoby, które uzyskały zatrudnienie w ciągu 6 m-cy po odbyciu stażu)	8

(Źródło: dane statystyczne W-M O/PFRON w Olsztynie)

Działanie 3.2.

Rozwój systemu samozatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Równie ważnym zadaniem w procesie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, które realizują Powiatowe Urzędy Pracy, jest organizacja szkoleń z zakresu samozatrudnienia.

Tabela 30. Szkolenia w zakresie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych zorganizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2012 r.

Liczba zorganizowanych szkoleń	20
Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniu	69

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

Powiatowe Urzędy Pracy w roku 2012 zorganizowały 20 szkoleń, w ramach których przeszkoliły prawie 70 osób niepełnosprawnych w zakresie samozatrudnienia, w tym:

- „ABC przedsiębiorczości – zarządzanie małą firmą”,
- „Kurs florystyczny”,
- „Pracownik biurowy z obsługą pakietu Microsoft Office”,
- Zajęcia aktywizacyjne „Mój biznes” dla osób, które ubiegały się o dofinansowanie ze środków PFRON na założenie własnej działalności gospodarczej”.

Tabela 31. Liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły działalność gospodarczą po przeszkoleniu w 2012 r.

Ogółem	141
praca subsydiowana - podjęcie działalności gospodarczej	79
praca niesubsydiowana - podjęcie działalności gospodarczej niepełnosprawnych	62

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

W wyniku przeprowadzonych szkoleń, w okresie sprawozdawczym własną działalność gospodarczą podjęło 141 osób, z tego 79 pracę subsydiowaną i 62 osoby niesubsydiowaną.

Działanie 3.3.

Inicjowanie i tworzenie podmiotów ekonomii społecznej wspomagających proces rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi (CIS, KIS, ZAZ, Spółdzielnie socjalne).

Istotnym wsparciem realizacji zadań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych są działania podmiotów ekonomii społecznej. Osoby niepełnosprawne, z uwagi na charakter niepełnosprawności bardzo często nie mają szans konkurować z osobami pełnosprawnymi na otwartym rynku pracy. Wymagają najpierw odpowiedniego wsparcia i dopiero po nabyciu pewnych umiejętności, zdobyciu kwalifikacji, mają szanse na uzyskanie zatrudnienia. W zależności od stopnia niepełnosprawności i rodzaju schorzeń osoby te mogą stopniowo być przygotowywane do wejścia na otwarty rynek, poprzez uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, udział w Klubach Integracji Społecznej, Centrach Integracji Społecznej, pracę w warunkach pracy chronionej (zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne, zakłady pracy chronionej) i docelowo na otwartym rynku pracy.

Udział w KIS-ach/CIS-ach umożliwia reintegrację zawodową, łączącą instrumenty aktywnej polityki rynku pracy i instrumenty pomocy społecznej oraz ściśle z nią związaną reintegrację społeczną. Ważnym elementem ekonomii społecznej są także spółdzielnie socjalne oraz zakłady aktywności zawodowej, które łączą działalność gospodarczą z integracją społeczną i zawodową.

➤ Warsztaty Terapii Zajęciowej

Jak wynika z danych uzyskanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie, na koniec 2012 roku w każdym powiecie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowały warsztaty terapii zajęciowej. Są one prowadzone głównie przez fundacje i stowarzyszenia, a ich koszty współfinansowane przede wszystkim ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także ze środków powiatu, w którym dany warsztat funkcjonuje. Ogółem 35 warsztatów skupia 1 398 uczestników. Liczbę warsztatów w poszczególnych powiatach przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 32. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim (stan na dzień 31 grudnia 2012 r.)

Powiat	Liczba WTZ	Liczba uczestników WTZ
bartoszycki	2	55
braniewski	1	30
działdowski	1	55
elbląski	3	119
ełcki	1	46
giżycki	2	50
gołdapski	1	50
iławski	3	120
kętrzyński	1	35
lidzbarski	2	60

mragowski	2	90
niedzicki	1	55
nowomiejski	1	46
olecki	1	36
ostródzki	2	105
olsztyński	3	100
piski	1	35
szczywieński	1	50
węgorzewski	1	35
m. Olsztyn	2	116
m. Elbląg	3	110
Razem	35	1398

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

➤ Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej

Placówkami służącymi reintegracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie, w tym osób niepełnosprawnych, są Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej, działające w oparciu o ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.).

Na koniec okresu sprawozdawczego, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, działało łącznie 6 Centrów Integracji Społecznej, tj. w Olsztynie, Ostródzie, Braniewie, Ełku (2) i Białej Piskiej. Dwa z ww. podmiotów: w Ełku oraz Białej Piskiej, powstały w 2012 roku.

Wg danych na dzień 31 grudnia 2012 r., zebranych z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, funkcjonowało 57 Klubów Integracji Społecznej. Najwięcej tych podmiotów działa w powiecie olsztyńskim (6), w powiecie niedzickim (4) oraz kętrzyńskim (4). W 3 powiatach, tj. w powiecie gołdapskim, giżyckim i węgorzewskim, nie funkcjonują tego typu podmioty ekonomii społecznej.

➤ Zakłady Aktywności Zawodowej

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz. 721 z późn. zm.) w 2012 roku dofinansował ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, koszty działalności obsługowo-rehabilitacyjnej 5 zakładów aktywności zawodowej: w Giżycku, Elblągu, Kamionku Wielkim, Olsztynie oraz w Biskupcu, na łączną kwotę 2 605 957,07 zł oraz ze środków budżetu Województwa w kwocie 414 763,29 zł.

W/w środki przeznaczone m.in. na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych, pracowników obsługi, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób niepełnosprawnych, a także szkoleń związanych z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku.

Łącznie Zakłady te zatrudniają (stan na 31 grudnia 2012 r.) 225 osób, w tym 160 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Tabela 33. Liczba zakładów aktywności zawodowej i zatrudnionych w nich osób niepełnosprawnych w 2012 r.

Liczba zakładów funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	5
Liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych	160

(Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)

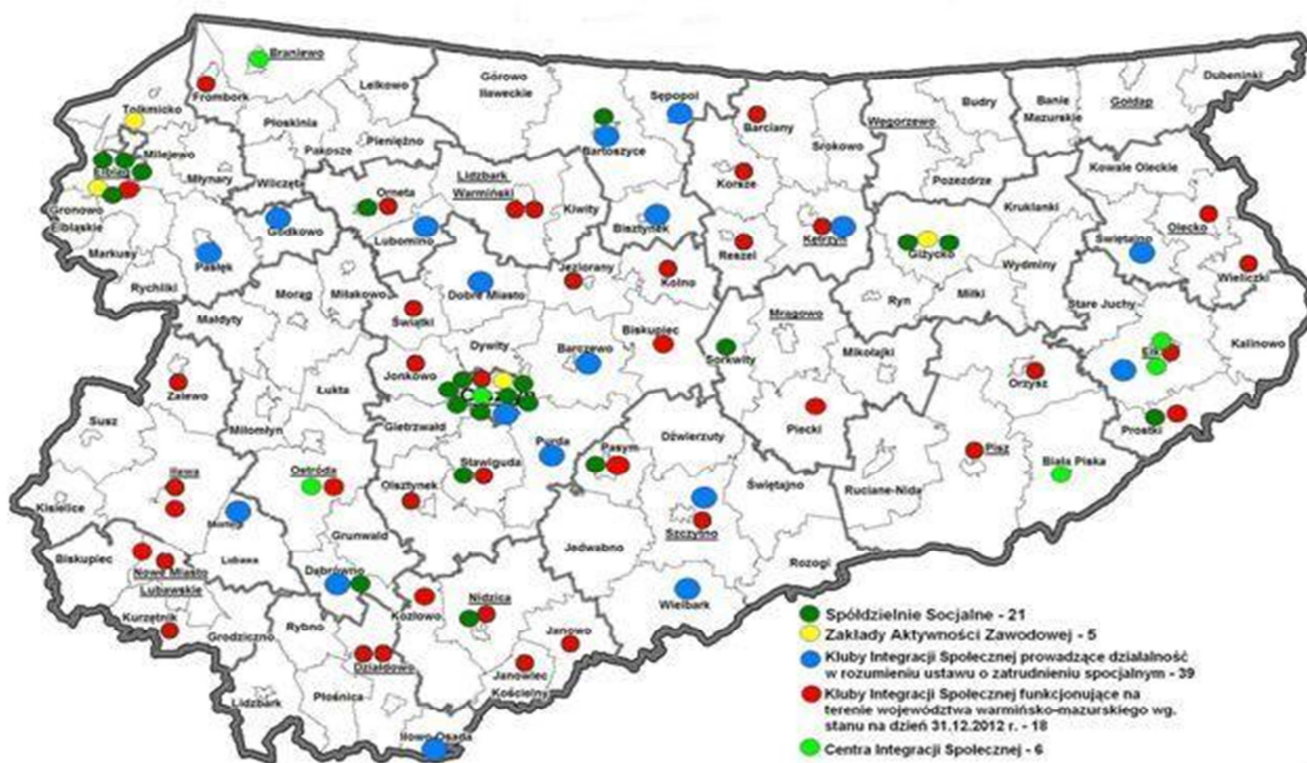
Dzięki dofinansowaniu, osoby niepełnosprawne zatrudnione w zakładach aktywności zawodowej, obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej,

przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

➤ Spółdzielnie socjalne

Ważnym elementem ekonomii społecznej są spółdzielnie socjalne. Tworzone są przez określone grupy osób, w tym osoby niepełnosprawne. Przedmiotem ich działalności jest prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków. W 2012 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w jedenastu powiatach działało 21 spółdzielni socjalnych, brak natomiast danych ile wśród ich członków jest osób niepełnosprawnych.

Mapa nr 1. Wybrane podmioty ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim – stan na dzień 31 grudnia 2012 r.

(Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)

Z powyższej mapki wynika, że najwięcej jednostek ekonomii społecznej zlokalizowanych jest w centralnej części województwa. Najgorzej natomiast przedstawia się sytuacja w części północno-wschodniej.

Biorąc pod uwagę obecną sytuację rynkową, niezbyt duże uprzemysłowienie województwa, a w związku z tym ograniczoną liczbę miejsc pracy, podmioty ekonomii społecznej stanowią ważny element wspierający działania na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych. Dlatego niezbędne jest podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia liczby tych podmiotów.

Należy także wspomnieć, że w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonuje system instytucji wspierających ekonomię społeczną, który stanowią Ośrodki Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej (Elbląg, Olsztyn, Nidzica, Ełk), OWES w Olsztynie, Operatorzy wsparcia finansowego dla spółdzielni socjalnych (Ostróda, Działdowo, Elbląg) oraz Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej w Bartoszycach, Braniewie, Lidzbarku Warmińskim i Ostródzie. Instytucje te, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, zapewniają szeroki katalog bezpłatnych usług adresowanych m.in. do: osób fizycznych (np. wsparcie szkoleniowo – doradcze dla osób chcących rozpocząć

działalność w postaci spółdzielni socjalnej lub organizacji pozarządowej), funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej, władz i pracowników jednostek samorządu terytorialnego w zakresie współpracy z sektorem ekonomii społecznej (OWIES-y) oraz wsparcie finansowe (operatorzy).

Działanie 3.4.

Inicjowanie tworzenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych przez pracodawców chronionego i otwartego rynku pracy.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę ryzyka, której problemy w zakresie zatrudnienia są szczególnie trudne. W 2012 roku na otwartym rynku pracy utworzono 550 miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, natomiast na chronionym rynku – 257. Biorąc jednak pod uwagę liczbę zarejestrowanych w urzędach pracy województwa warmińsko-mazurskiego osób niepełnosprawnych (prawie 6 tys.), liczba utworzonych miejsc pracy nie jest zadowalająca. Należy więc podejmować dalsze działania zmierzające do poprawy tej sytuacji.

Tabela 34. Utworzone w 2012 roku miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych na chronionym i otwartym rynku pracy w województwie warmińsko – mazurskim.

Powiat	Liczba utworzonych miejsc pracy na otwartym rynku pracy	Liczba utworzonych miejsc pracy na chronionym rynku pracy
bartoszycki	2	0
braniewski	29	0
działdowski	49	178
elbląski	40	21
m. Elbląg	130	28
ełcki	22	0
giżycki	0	2
gołdapski	18	2
iławski	36	0
kętrzyński	32	4
lidzbarski	4	0
mragowski	50	9
niedzicki	2	0
nowomiejski	6	0
olecki	1	0
olsztyński	10	1
m. Olsztyn	28	8
ostródzki	4	1
piski	53	0
szczycieński	32	3
węgorzewski	2	0
RAZEM	550	257

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

Działanie 3.5.

Inicjowanie organizowania kampanii społecznych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

W ramach Regionalnego Planu Działań na Rzecz Promocji i Upowszechniania Ekonomii Społecznej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2015 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zorganizował kampanię informacyjno-promocyjną na temat ekonomii społecznej. Celem ww. kampanii było upowszechnienie wiedzy na temat roli ekonomii społecznej wśród przedstawicieli władz samorządowych Warmii i Mazur. Głównym motywem kampanii regionalnej było prezentowanie dobrych praktyk ekonomii społecznej z terenu województwa, kraju oraz zagranicy – jako skutecznej formy aktywizacji społeczno-zawodowej

różnych grup, w szczególności osób niepełnosprawnych, a tym samym zachęcenie władz lokalnych do współtworzenia regionalnego systemu wsparcia przedsiębiorczości społecznej. Głównymi adresatami konferencji byli wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast, starostowie; przewodniczący i członkowie rad gmin, miast i powiatów; pracownicy urzędów gmin i miast oraz starostw powiatowych; a także przedstawiciele powiatowych urzędów pracy, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków pomocy społecznej.

W ramach powyższej kampanii:

- zorganizowano 4 konferencje w różnych częściach województwa (Kamionka, k. Nidzicy, Olsztyn, Ełk, Elbląg). Spotkania objęły prelekcje ekspertów, moderowane dyskusje, prezentacje „dobrych praktyk”, targi ekonomii społecznej;
- wydano Biuletyn ROPS pt. „Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach” (2 wyd. lipiec i grudzień; nakład 2 x 500 egz.);
- zrealizowano film promujący dobre praktyki ekonomii społecznej w województwie, w którym przedstawiono tworzenie i działanie Klubów Integracji Społecznej, Centrów Integracji Społecznej, Spółdzielni Socjalnych, organizacji pozarządowych oraz miejscowości tematycznych.

Ww. działanie zostało sfinansowane ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - Projekt systemowy „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach” Poddziałanie 7.1.3 w kwocie 94 415,53 zł.

Działanie 3.6.

Opracowywanie i realizacja Programów Integracji Osób Niepełnosprawnych (PIN) w ramach projektów systemowych PO KL.

W celu zwiększenia dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia prowadzone są także działania w ramach priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, współfinansowanego ze środków EFS. Wobec tych osób stosowane są instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie osób wykluczonych na rynek pracy oraz integrację ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w dostępie do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W ramach powyższych działań, w 2012 roku, Samorząd Województwa dofinansował projekty (konkursowe i systemowe) wspierające integrację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych na łączną kwotę ponad 2,7 mln zł, w tym:

- „Centrum Doradztwa Zawodowego i Wspierania Osób Niepełnosprawnych Intelakualnie – Centrum Dzwoni” (Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Giżycku),
- „Moją motywacją jest moja przyszłość” (PCPR Szczytno),
- „Decyduj o sobie” (Polski Związek Niewidomych Okręg Warmińsko-Mazurski),
- „Szansa na lepszą przyszłość” (PCPR Olecko), w ramach którego 5 osób niepełnosprawnych objęto programem PIN.

Łącznie wsparciem objęto ponad 400 osób niepełnosprawnych.

Działanie 3.7.

Organizacja szkoleń i spotkań dla osób zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych zatrudnionych w instytucjach pomocy i integracji społecznej oraz instytucjach rynku pracy.

Z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w 2012 roku, przeprowadzone zostały szkolenia osób zajmujących się aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych, zatrudnionych w instytucjach pomocy i integracji społecznej oraz instytucjach rynku pracy. W ramach projektu systemowego „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach” zorganizowano niżej wymienione szkolenia, tj.:

- „Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych intelektualnie w tym z zaburzeniami psychicznymi”. Odbiorcami byli pracownicy: powiatowych centrów pomocy rodzinie, ośrodków pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej, zakładów aktywności zawodowej, domów pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy oraz organizacji pozarządowych. Wartość przedsięwzięcia – 82 771,50 zł,
- „Umiejętność migania tratwą w komunikacji z osobami z zaburzeniami słuchu i mowy” dla pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie na kwotę 70 074 zł,
- „Język migowy jako klucz do przełamywania barier w komunikacji z osobami z zaburzeniami słuchu i mowy” dla pracowników: ośrodków pomocy społecznej, środowiskowych domów samopomocy, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pozarządowych – 109 306,31 zł.

Z ww. szkoleń łącznie skorzystało ponad 200 osób.

Ponadto, w celu poprawy efektów działania zakładów aktywności zawodowej, funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, poprzez wymianę doświadczeń w zakresie działalności rehabilitacyjnej na rzecz zatrudnionych w tych zakładach osób niepełnosprawnych, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zorganizował szkolenie w Nidzicy. Uczestnikami byli przedstawiciele Organizatorów ZAZ, nadzorujący działalność zakładów oraz kadra obsługowo-rehabilitacyjna. W ramach przykładów dobrych praktyk w zakresie ekonomii społecznej, uczestnicy szkolenia odbyli wizytę studyjną w Przedsiębiorstwie Społecznym – Wioska Garncarska Sp. z o.o. w Kamionce k/Nidzicy.

W celu szerszego poznania czynników decydujących o możliwościach podejmowania przez osoby niepełnosprawne zatrudnienia i ich funkcjonowania na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim, w 2012 roku, Obserwatorium Integracji Społecznej, funkcjonujące w strukturze Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, przeprowadziło badanie pt. „Uwarunkowania aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych z województwa warmińsko-mazurskiego”. Wyniki badania oraz opracowane na ich podstawie rekomendacje docelowo przełożą się na wsparcie działań podejmowanych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Posłużą także do planowania projektów finansowanych ze środków unijnych realizowanych w województwie.

Ponadto, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2012 funkcjonowało 61 zakładów pracy chronionej, które zatrudniają 5 950 osób niepełnosprawnych. Według danych statystycznych Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie z roku na rok zmniejsza się liczba tych zakładów. Powodem tej sytuacji jest fakt, iż zakłady te borykają się z dużymi trudnościami ekonomiczno-finansowymi, spowodowanymi m.in. kryzysem gospodarczym, słabą konkurencyjnością towarów i usług, wysokimi kosztami utrzymania zakładu, małą mobilnością osób niepełnosprawnych, a także niskim poziomem ich wykształcenia.

Tabela 35. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba beneficjentów projektów dofinansowanych ze środków EFS, w ramach PO KL.	417
2.	Liczba beneficjentów programów celowych PFRON, dotyczących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	8
3.	Liczba szkoleń w zakresie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych.	20
4.	Liczba osób niepełnosprawnych, które rozpoczęły działalność gospodarczą.	141
5.	Liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładach aktywności zawodowej.	160
6.	Liczba Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej i Spółdzielni socjalnych wspierające osoby niepełnosprawne.	84
7.	Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy.	257
8.	Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.	550
9.	Liczba osób objętych programem PIN.	5

5. Priorytet IV: Partnerstwo na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Rozwój partnerstwa na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniający ich aktywne uczestniczenie w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.

Działania partnerskie w zakresie realizowanych zadań na rzecz osób niepełnosprawnych dają możliwość efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów w obrębie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tych osób. Skuteczność tych działań zwiększa się poprzez szerszą współpracę różnych podmiotów, w tym administracji publicznej oraz podmiotów niepublicznych. Dzięki tej współpracy buduje się silne partnerstwo pomiędzy tymi jednostkami w zakresie rozwiązywania istotnych problemów osób niepełnosprawnych. Ponadto, poprzez ww. działania następuje zwiększenie świadomości tych podmiotów na temat potrzeb osób niepełnosprawnych. Mając na uwadze powyższe, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz jego jednostki organizacyjne podejmowały działania mające na celu rozwój partnerstwa.

Działanie 4.1.

Inicjowanie opracowania i realizacji programów partnerskich oraz projektów na rzecz integracji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych, między innymi finansowanych ze środków EFS, w ramach PO KL.

Od 2011 roku Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia im. Św. Łukasza oraz Powiatem Oleckim realizuje projekt „Akademia Obywatela”. Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach Priorytetu V - Dobre rządzenie, Działanie 5.4 – Rozwój potencjału trzeciego sektora, Poddziałanie 5.4.2 – Rozwój dialogu obywatelskiego.

Przedsięwzięcie ma na celu umożliwienie mieszkańcom powiatu oleckiego skorzystanie z bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich, z zakresu prawa rodzinnego, administracyjnego, ubezpieczeń społecznych, zatrudnienia, bezrobocia oraz przepisów dotyczących osób niepełnosprawnych, własności, spraw spadkowych, finansowych i innych. W ramach projektu zostały utworzone: Biuro Poradnictwa Obywatelskiego i Prawnego w Olecku oraz terenowe Punkty Porad Prawnych i Obywatelskich w Świętajnie, Kowalach Oleckich i Wieliczkach, w których w 2012 roku łącznie udzielono 1 278 porad prawnych i obywatelskich.

Działanie 4.2.

Promowanie przykładów dobrych praktyk w zakresie realizacji partnerskich projektów i programów na rzecz osób niepełnosprawnych.

W ramach partnerstwa organizacji pozarządowych i instytucji działających na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, przedstawiciel Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w latach 2010-2012 uczestniczył w pracach eksperckiej grupy roboczej przygotowującej innowacyjną metodę zatrudnienia, w ramach projektu z komponentem ponadnarodowym, realizowanego przez Elbląską Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych w Elblągu wspólnie z fińskim partnerem – Stowarzyszeniem Kynnys ry Turun Toimikunta pn. „Indywidualne ścieżki zatrudnienia”. Projekt miał na celu zaadoptowanie do polskich warunków fińskich rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób po 45 roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnością. W efekcie ww. działań powstał model wprowadzenia osób długotrwale bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych na rynek pracy. W ramach ww. projektu pracownik ROPS brał udział w konferencji, zorganizowanej w siedzibie Polskiej Agencji Prasowej w Warszawie, podczas której odbyła się m.in. kampania informacyjno-promocyjna, tj. upowszechnienie opracowanego „Modelu dla osób po 45 roku życia – Wiek Gorącego Ziemiaka” oraz przedstawienie kluczowych tez i założeń projektu

w celu zainspirowania do opracowania systemowych rozwiązań prawnych, umożliwiających wdrożenie ww. Modelu w całym kraju.

Należy podkreślić, że projekt „Indywidualne ścieżki zatrudnienia” został laureatem prestiżowego konkursu RegioStars 2013, w kategorii „Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu”, organizowanego przez Komisję Europejską. W projekcie doceniono przede wszystkim innowacyjne podejście do aktywizacji zawodowej osób starszych i niepełnosprawnych.

Działanie 4.3.

Organizowanie spotkań tematycznych na rzecz rozwoju partnerstwa umożliwiającego szersze włączenie różnych instytucji i podmiotów w realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, w ramach działań na rzecz rozwoju partnerstwa umożliwiającego szersze włączenie różnych instytucji i podmiotów w realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, w dniach 16 lipca - 24 sierpnia 2012 r. zorganizował szkolenie pt. „Animacja lokalnych sieci na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu”, w którym uczestniczyła kadra kierownicza ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, powiatowych urzędów pracy, środowiskowych domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej, organizacji pozarządowych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych – łącznie 151 osób.

Współorganizowano z Warmińsko-Mazurskim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie i innymi partnerami społecznymi debaty, które odbyły się w ramach projektu „Zintegrowani Niepełnosprawni” – rozwój sieci organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, tj.:

- „Konsolidacja działań – budowanie stabilnego partnerstwa w powiecie olsztyńskim”, przy współpracy ze Starostą Olsztyńskim oraz Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych (16 marca 2012 r., Waplewo-Maróz),
- „Partnerstwo ponad podziałami”, debata współorganizowana ze Starostą Bartoszyckim oraz Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych (29 maja 2012 r., Bartoszyce),
- „Platforma współpracy – rzeczywistość, a oczekiwania”, przy współpracy z Elbląską Radą Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych w Elblągu (9 października 2012 r., Elbląg).

Głównym tematem debat była aktywizacja działań organizacji pozarządowych we współpracy z administracją samorządową w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych na poziomie gminy i powiatu. Podczas ww. spotkań zaprezentowano również główne cele i działania „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2012-2015”, w celu szerszego włączenia się różnych podmiotów w realizację ww. programu.

Przedstawiono także działania Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego na rzecz osób niepełnosprawnych, z udziałem środków PFRON oraz upowszechniono informację na temat możliwości wykorzystania środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w aktywizacji zawodowej i społecznej tych osób.

Ponadto, w 2012 r. pracownik Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej brał udział w konferencji „Zintegrowani Niepełnosprawni”, na której przedstawiono informacje na temat szans, jakie przynosi osobom niepełnosprawnym ratyfikowana przez Polskę Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Podczas ww. spotkania instytucje administracji państwowej i samorządowej przedstawiły także możliwości współpracy z organizacjami osób niepełnosprawnych oraz zlecenia zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej (29 listopada – 1 grudnia 2012 r., Miłomłyn).

W 2012 r. współorganizowano spotkanie Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych z przedstawicielami powiatowych społecznych rad ds. osób niepełnosprawnych, którego celem było nawiązanie szerszej współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z ww. radami w zakresie podejmowania wspólnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Podczas spotkania zaprezentowano m.in. dobre praktyki dotyczące ekonomii społecznej na przykładzie Przedsiębiorstwa Społecznego „Garncarska Wioska” w Kamionce k/Nidzicy, prowadzonego przez „Fundację NIDA” w Nidzicy.) oraz działania realizowane przez Powiat Nidzicki z zakresu specjalistycznej opieki rehabilitacyjno-terapeutyczno-edukacyjnej osób niepełnosprawnych.

Współorganizowano również debaty poświęcone wyrównywaniu szans młodzieży, w tym osób niepełnosprawnych, w oświacie. Podczas ww. przedsięwzięcia zorganizowano 3 spotkania lokalne (w Ostródzie, Bartoszycach, Ełku), podczas których przedstawiono modele pracy na rzecz młodzieży odpowiadające na lokalne potrzeby, w tym wyrównywania edukacyjnych szans osób niepełnosprawnych.

W zakresie działań mających na celu rozwój partnerstwa na rzecz osób niepełnosprawnych Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie w 2012 r., będąca jednostką organizacyjną Województwa Warmińsko-Mazurskiego, prowadziła współpracę z instytucjami i stowarzyszeniami, w tym z:

- Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Olsztynie,
- Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niesłyszących w Olsztynie im. Marii Grzegorzewskiej,
- Miejskim Zespołem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie,
- Polskim Związkiem Niewidomych Okręg Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
- Fundacją Szansa dla Niewidomych – tyflopunkt w Olsztynie,
- Domem Pomocy Społecznej Nasz Dom w Olsztynie,
- Domem Pomocy Społecznej dla Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie,
- Fundacją Klucz w Warszawie,
- Stowarzyszeniem De Facto w Płocku.

W ramach ww. współpracy uczestniczono w VI edycji międzynarodowej konferencji Reha For the Blind in Poland, która odbyła się w dniach 5-6 grudnia 2012 r. w Warszawie.

Ponadto, podczas „Festiwalu Edukacyjnego – STOPniowo więcej” 30 bibliotekarzy uczestniczyło w ww. szkoleniach:

- „Wyciszyć umysł, uspokoić ciało. Wprowadzenie do zajęć relaksujących i ćwiczących koncentrację dzieci w wieku od 4 do 6 lat”,
- „Juniorzy i seniorzy – dwa pokolenia w przestrzeni Twojej biblioteki”.

Efektom ww. szkoleń było zdobycie przez bibliotekarzy nowych kompetencji i umiejętności pracy z czytelnikiem niewidomym i niedowidzącym oraz innymi dysfunkcjami i seniorami, a także poznanie nowych technologii i sprzętu tyflograficznego, stanowiącego wyrównanie szans dla osób z dysfunkcją wzroku.

Tabela 36. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba
1.	Liczba projektów partnerskich zrealizowanych w regionie, w tym ze środków EFS.	3
2.	Liczba podmiotów uczestniczących w spotkaniach na rzecz rozwoju partnerstwa umożliwiającego szersze włączenie różnych instytucji i podmiotów w realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.	49
3.	Liczba partnerstw na rzecz osób niepełnosprawnych zapewniająca ich aktywne uczestniczenie w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym.	1

6. Rekomendacje.

W celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych województwa warmińsko-mazurskiego, w ramach wdrażania niniejszego programu należy:

- inicjować powstawanie ośrodków lub punktów wczesnej interwencji dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością,
- inicjować tworzenie programów promujących zdrowy styl życia, w szczególności w powiatach na terenie których nie są one realizowane,
- kontynuować działania zmierzające do ograniczenia liczby wypadków w rolnictwie,
- w dalszym ciągu podejmować działania (szczególnie wśród dzieci i młodzieży) w celu ograniczenia wypadków wodnych w województwie,
- inicjować tworzenie punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych,
- inicjować powstawanie ośrodków i punktów wsparcia świadczących specjalistyczne, terapeutyczne i opiekuńcze usługi dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- inicjować powstawanie stowarzyszeń i klubów sportowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- kontynuować działania, z udziałem środków PFRON, w celu rozszerzenia infrastruktury służącej rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- inicjować powstawanie grup samopomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych w powiatach, gdzie takie nie występują,
- podejmować działania zmierzające do zwiększenia dostępu niepełnosprawnych uczniów do edukacji, w tym do przedszkoli i szkół ogólnodostępnych poprzez:
 - wykorzystywanie w szerszym stopniu środków EFS, w ramach Priorytetu IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, na realizację projektów na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych tych osób,
 - zwiększanie świadomości kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowych na temat potrzeby wyrównywania szans edukacyjnych niepełnosprawnych dzieci i młodzieży,
 - uwzględnianie przy wykonywaniu wszelkiego rodzaju remontów, adaptacji lub rozbudowy obiektów, przepisów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. 2002 nr 75 poz. 690 z późn. zm.), potrzeb osób niepełnosprawnych,
 - przeciwdziałanie tworzeniu kolejnych barier architektonicznych w nowopowstałych obiektach (szczególnie tych służących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych),
 - szersze wykorzystanie (w ramach cross financing) środków finansowych EFS, na likwidację barier architektonicznych, związanych z dostosowaniem pomieszczeń/obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, będących beneficjentami projektów realizowanych w ramach PO KL.
- zintensyfikować działania, mające na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych, poprzez:
 - promowanie dobrych praktyk w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy,
 - zastosowanie indywidualnych rozwiązań, w tym możliwość wykonywania pracy w miejscu zamieszkania, np. popularyzowanej obecnie telepracy.
- promować działania w obszarze ekonomii społecznej (w tym tworzenie spółdzielni socjalnych, KIS-ów, CIS-ów), zmierzające do aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, które są szczególnie narażone na społeczne wykluczenie,
- zintensyfikować działania promujące wolontariat, w celu zwiększenia liczby punktów/biur wolontariatu na terenie naszego województwa oraz liczby wolontariuszy działających na rzecz osób niepełnosprawnych,

- w szerszym zakresie wykorzystywać środki z EFS w ramach „Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013”, w celu podwyższenia aktywności zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- wykorzystywać środki PFRON w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II” (obszar B), który umożliwi likwidację barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych, w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania,
- kontynuować program „Aktywny samorząd”, w celu zmniejszenia barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym oraz dostęp do edukacji.